Vitan Mal

POLETJE V ŠKOLJKI

MATJAŽEVA
KNJIŽNICA

TUDI NOVA KNJIGA IMA LAHKO ZGODOVINO

Pisatelj Vitan Mal se je v še nepolnem poldrugem desetletju z vrsto knjig in knjižic uvrstil med najbolj brane mladinske avtorje, torej med tiste literarne ustvarjalce, ki pišejo predvsem za bralce vaše starosti. Če morda še ne poznate povesti *Roki Rok, Čarodejni novčič, Vanda* in še nekaterih ali če še niste utegnili vzeti v roke njegove najnovejše pripovedi *Baronov mlajši brat*, pa med vami zagotovo zlepa ni nikogar, ki ne bi poznal vsaj *Sreče na vrvici*, filma, knjige ali kar obojega.

Ob tej priložnosti velja omeniti, da sožitje med filmom in knjigami pri Vitanu Malu nikakor ni naključno in da sega daleč nazaj. Medtem ko se je še uveljavljal kot pisatelj, je namreč nekaj let delal na ljubljanski televiziji kot filmski snemalec. Del izkušenj, ki si jih je ob tem pridobil, je nato strnil v zanimivem priročniku za mlade fotografe in snemalce z naslovom *Tretje oko*, del pa pri pisanju scenarijev, se pravi knjig s kar se da natančnimi navodili za snemanje televizijskih oddaj ali filmov. Tako je z režiserjem Janetom Kavčičem sooblikoval scenarij za film *Sreča na vrvici*, po katerem je nato napisal knjigo z enakim naslovom, vrh tega pa je najzanimivejše dogodivščine ob snemanju slikovito popisal še v knjigi *Mali veliki junak.*

Podobno usodo je imela tudi pričujoča knjiga: Malov knjižni prvenec *Ime mi je Tomaž* je bil osnova za scenarij filma *Poletje v školjki*; za snemanje ga je pripravil v sodelovanju z režiserjem Tugom Štiglicem, potem pa je to svojo, za filmske potrebe temeljito predelano prvo povest z novimi junaki in dogodivščinami preoblikoval v povsem novo knjigo.

Takšne so pač nove možnosti in izrazna sredstva, ki jih ponuja današnji čas — prepletanje in dopolnjevanje različnih zvrsti in oblik ustvarjanja: od klepetanja pisalnega in ropotanja tiskarskega stroja prek šumenja televizijske ali filmske kamere in radia pa vse tja do najsodobnejše utripajoče računalniške govorice. In Vitan Mal je ravno prav izkušen in obenem še dovolj mlad — letos bo izpolnil štirideset let — da zna vse te različne možnosti in sredstva spretno uporabiti in povezati in vam spregovoriti na več načinov hkrati.

Tokrat vam je spregovoril v knjigi, živo in neposredno, hudomušno in sproščeno, v čemer je velik mojster.

Iztok Ilich

Vitan Mal
POLETJE
V ŠKOLJKI

Katalogizacija v knjigi – CIP
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

886.3(02.053.2)–32

MAL, Vitan
Poletje v školjki / Vitan Mal; [na osnovi fotografij Primoža Štupice in Vitana Mala ilustriral Ivan Marko]. – [2. izd.]. – [Ljubljana] : Partizanska knjiga, 1988. – (Matjaževa knjižnica)

Del filmske ekipe *Poletja v školjki* (v ospredju od leve proti desni): Mirko Lipužič, Talal Hadi, Olga Pajk, Tugo Štiglic, Vitan Mal, Jure Verovšek,Rado Likon

Vitan MAL

POLETJE V ŠKOLJKI

383077

383077

Narodna in univerzitetna knjižnica LJUBLJANA

22-04-1988

0988018011

Tomaž se je najbolj veselil počitnic. Takrat so se začeli zanj svobodni dnevi. Od jutra do večera je bil prepuščen samemu sebi in svoji iznajdljivosti, kako kar najbolj pestro preživeti dan; prepuščen je bil zato, ker je njegov očka delal v Ljubljani, daleč proč od morja, mami pa se je vsak dan mudilo v turistični urad; poleti jo je čakalo še posebno veliko dela, saj se je povečal naval turistov v njihovo obmorsko mestece.

Imel pa je v hiši prijatelja Vedija. Računalnik je sameval v očetovi delovni sobi, in kadar se je Tomaž pogovarjal z njim, je čas tekel še hitreje kot navadno.

Kljub vsemu je bil deček najbolj zaljubljen v morje. Morje mu je pomenilo začetek in konec vsega. Morje, ki je lepo ob vsakem letnem času. Celo pozimi, ko piha mrzla burja in butajo valovi v čeri, da so vsi beli in razpenjeni, zrak pa je poln vonja po soli. Še posebno lepo je ob morju poleti. Da, prav zdaj, ko je sédel na kolo in se zapodil proti skladišču solin. Upal je, da se bo med dirkanjem ohladil, pa je pihal tako topel veter, kot bi se postavil pred velikanski sušilec za lase. Med sanjami o osvežujoči kopeli se je požvižgal na rdeče strehe, ki so ostajale za njim v nekakšni vročinski migljavici. Na njegovi levi se je dvigal pod nebo strm hrib, porasel z otočki makije; sonce je žgalo vanj do potopitve v morje in kamenje je še pol noči oddajalo čez dan vsrkano toploto.

Tako je Tomaža hladil samo pogled na desni, kjer se je širila modra planjava. Čeprav se mu je mudilo po školjke, ki jih je zanj nabral stari Luka, bo v Portorožu za hip razjahal svojega žrebca in se pridružil prijateljem.

Hotel je zažvižgati, pa je ugotovil, da ima suhe ustnice. Tudi tega je bila kriva vročina. In zaradi vročine je sameval asfaltni trak pred njim, da se je brez strahu oziral po marini, v kateri so počivale jadrnice. Jambori so plesali svoj ples v enakomernem

pozibavajočem se ritmu; kovinske zaponke in vrvi so udarjale v opornike in čuden cin cin se je razlegal po vsem pristanu. K še bolj nenavadnemu koncertu so pripomogle umazane skale pod cesto s svojim enakomernim, skoraj grozljivim sopenjem.

Te glasbe se turisti najbrž niso niti zavedali. Slišal jo je le ribič, ki je po kamnitih zidakih razpenjal svojo mrežo. Nek belo rdeč dolgin v kratkih hlačah, majici in sandalih je prislonil k očesu plešaste glave fotoaparat, da je škljocnilo in je gib ribiča za zmerom ostal zabeležen na fotografskem filmu.

»Če bi slikal mene, bi mu pokazal jezik,« si je mislil Tomaž.

Sam ni opazil, kdaj se je strmi hrib umaknil hotelom. Nešteto balkončkov in oken je gledalo na mivkasto plažo. Na parkirnih prostorih so se sončili pločevinasti konjički najrazličnejših pasem. Kljub raznolikosti oblik in barv so imeli eno skupno lastnost — s toploto je od njih puhtel smrad po pogonskem gorivu. Vendar pa Tomaž ni iskal športnih primerkov, kar bi počel še pred letom dni; med stegovanjem vratu in prebiranjem številk na brzinomeru ga je hudo užalil dedec s pogledom, ki mu je dovolj jasno očital, naj se nikar ne napreza, reva mala, saj o takšnem vozilu lahko samo sanja!

K vragu denarniki! Zdaj se mu je mudilo na mivko, kjer bo zbrcal superge z nog. Predal se bo objemu morja, ko ga bo moker in hladen element poljubil, pobožal, ovil, zazibal ... Prej bo moral samo še preslepiti kopališkega čuvaja, saj denarja za vstopnino pri vratih ni imel pri sebi ...

Zmeda na kopališču

K sreči je nedaleč od ograje zagledal Filipa. Njegov čokoladno rjavi prijatelj je raznašal po plaži senčnike in ležalnike. Ob začetku šolskega leta mu bo denar prišel še hudo prav ...

»Hej, Filip!« je zavpil Tomaž.

Namesto prijatelja se je oglasil debelušen čuvaj:

PORTOROZ
PORTOROZ

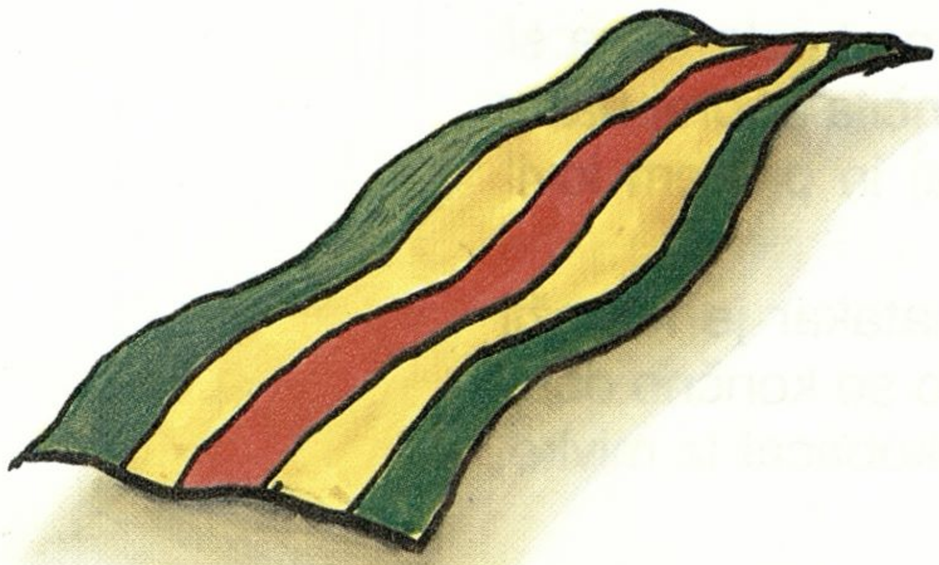

SOLEA

»Nobenih neumnosti, fantje!«

Tomaž je opazil, da je opozorilo veljalo Bojanu, Dariu, Raulu in Velikemu, torej štirim Portorožanom, ki so postavali ob ograji nekoliko proč od njega. Tako kot on so čakali na zastonjkarski vstop ...

In ker se je torej možakar ukvarjal z njimi, njemu pa je kazal hrbet, je vzel kratek zalet in se preko ograje pognal na mivko. Zaslišal je Raula, kako je zavpil »zakaj pa on lahko«. Vedel je, kaj to pomeni, zato je stekel mimo Filipa, kar so ga nesle noge. Med senčniki je ubiral pravi slalom. Preskakoval je kopalce, odrival in rušil prazne ležalnike in brcal brisače in slamnike. Ko se je za hip ozrl, je videl čuvaja, kako jo je neutrudno brisal za njim. In da bi bila gneča še večja, se mu je pridružil učitelj plavanja.

»Presneto,« je siknil Tomaž ves upehan.

Že kar mešalo se mu je od vseh tistih hrbtov, trebuhov, prsi, glav, rok in nog, po katerih je prašil zrna mivke. Slišal je kletve v vseh jezikih tega sveta. Čisto nagonsko se je vrgel pod ležalnik; kratkomalo ni našel izhoda iz začaranega kroga stolov in senčnikov. Srečno se je prebil na drugo stran in zavil proti restavraciji. Vrag vedi od kod se je narisal natakar s pladnjem vrčkov in steklenic piva. Kar zrasel je iz tal, zato se deček ni mogel več ustaviti. Zaplesala sta ples, vreden akrobatskega baleta. Koliko kozarcev je ostalo celih, seveda ni vedel, čutil pa je, da se je zasledovalcema pridružil tudi natakar.

In ko je že mislil, da dirke ne bo nikdar konec, je zagledal skupino prijateljev. Pravzaprav ga je Miha kar potegnil v mivko, in še preden se je zavedel, je pristal na njegovem obrazu slamnat klobuček, na prsnem košu pa je začutil ženski nedrček; Miha si ga je izposodil od turistke, ki se je na blazini sončila zgoraj brez.

»Kam je izginil,« je godrnjal kopališki čuvaj in pri tem lovil zrak.

Učitelj plavanja se je oziral okrog in tudi natakar je kremžil oči, da bi se prebil med vsemi golimi telesi. In ko so končno obupali in stekli čisto v drugo smer, se je Tomaž skobacal iz mivke,

vrnil maškaradne pripomočke Mihcu in se napotil k ograji.

»Zdaj grem po školjke k Luki,« je zavpil Filipu in hitro dodal, da pride po kosilu ponj. Skupaj bosta odšla na soline, saj so le tam našli svoj mir.

Na drugi strani ograje je trčil ob Portorožane. Jezili so se na Filipa, ker jim ni dovolil čez ograjo; pri tem se je fant zgovarjal na Tomaževo dirko in nered, ki ga je povzročil.

»Ja, zaradi tebe se nismo mogli kopat,« je brundal Raul.

Bojan je bil udarnejši:

»Kaj pa sploh iščeš tukaj? Doma se kopaj!«

»Jaz se kopam, kjer se hočem,« je stisnil Tomaž pesti.

»Kopal se boš, kjer bomo mi hoteli. Pa marš!«

Tomaž se je spretno izognil udarcu. Ker mu ni bilo do pretepanja, je zajahal kolo in oddirkal proti skladiščem soli. Fantje so se zaman trudili, da bi ga dohiteli. Za trenutek se je ozrl in se zarežal na vsa usta:

»Morate še malo popapcat!«

Na zavoro je pritisnil šele pred mogočnim betonskim poslopjem s poševnimi stenami brez oken. Skozi odprta vrata so se belili kupi navožene soli. Dišalo je po morju, dokler ni speljal z mesta velikanski tovornjak s prikolico. Belino je prekril modrikast oblak izpušnih plinov. Za smrdečo zaveso se je majhen pomol iztezal v modrikasto globino, prepreženo z zlatimi prameni. In v tej svetlobi je v čolnu čepel sivolasi Luka. Takoj, ko je zagledal dečka na kolesu, je vstal in od nekod privlekel plastično vrečko. Tomažu ni bilo težko uganiti, da so v njej počivale školjke.

Vljudno se je zahvalil in ko je odhajal, se je še enkrat ozrl. Mož se mu je zdel v tisti pajčevinasti svetlobi pravljičen, neresničen.

Debelo presenečenje

Med prvimi hišami je Tomaž zavil v ozko ulico. Kar poskakoval je po kamnitih ploščah, na katere je sonce sijalo le nekaj dni na leto; v ulici je vladal prijeten hlad, pomešan z vonjavami iz kuhinj in shramb. Po dobrih sto metrih je privozil na trg s kamnitim odrom na sredi. Krasili so ga stari kipi in nekakšen vodnjak. Pod kamnito žensko, z obrazom, razjedenim od časa, je čepel deček njegovih let, z naočniki na nosu. V usta si je basal zadnji kos torte in že tako tolsta lica so bila še bolj okrogla.

»Zdravo, Bajsek!« je pozdravil Tomaž.

Ker ni takoj dobil odgovora, je dodal: »Ne poznaš olike?«

Debelušček je nehal mleti. Najprej je pokimal, nato odkimal, končno pa izdavil s polnimi usti:

»Nimam časa za besede.«

Ob nenavadnem pojasnilu ga je Tomaž zbodel, zakaj se ne gre raje kopat. Bil je še ves bel, čeprav se je že teden dni prekladal po Piranu.

»Tetka ne pusti, da bi bil preveč na soncu. Vroče je, zaradi astme ... Tetka je rekla ...«

»Katera tetka?« se je Tomaž poredno namuznil.

Vedel je, da ima debelušček več tetk, ki so ga vse po vrsti razvajale.

»Tetka Angela,« je rekel Bajsek bolj zase, potem pa milo zaprosil:

»Bodiva raje prijatelja!«

Tomaž je pokimal. Pa ne toliko iz želje po novem prijateljstvu, kot zato, da bi se otresel nadležnega čvekača. Z vrečko se je napotil k vhodu.

»Poglej, kaj imam!« je Bajsek zaklical za njim.

Najbrž bi se bil tisti trenutek pripravljen postaviti na glavo, če bi se seveda znal, samo da bi priklical svetlolaščevo pozornost. In res se je Tomaž ozrl. V debeluščkovi roki je zagledal prenosni kasetofon s slušalkami.

»Tetka mi ga je kupila,« se je Bajsek brž pohvalil.

»A Angela?«

»Ne, Rozi!«

Tomaž ni vedel, ali ga mulc zafrkava, ali misli resno. Vseeno pa ga ni več spraševal, ampak je fantu v zamenjavo za Walkmana pomolil vrečko s školjkami.

»Na, poglej, da boš videl, kaj je morje!«

Potem si je nataknil slušalke in vklopil kasetofon. Presneto, mulc je imel kar dobro muziko. Začel je poplesavati v ritmu in se zvijati. Samo mimogrede je zaznal debeluščka, kako je radovedno pokukal v zavoj. Izbrano školjko je ponesel pred nos, nato pa se stresel. Očitno mu vonj ni ugajal ...

Še se je pozibaval, ko se je nad njim odprlo okno. Mama ga je poklicala h kosilu, pa je ni slišal. Da jo je sploh opazil, je pripomogel Bajsek, ki je začel mahati kot iz uma in mu kazati domače okno.

Tomaž je snel slušalke.

»Že grem,« je zavpil v odgovor in s fantom takoj izpeljal novo menjavo.

S školjkami mu je deček izročil tudi ugotovitev:

»Smrdijo!«

V potrditev je ponesel prste pred obraz in se še enkrat skremžil.

Tomaž bi ga najraje ubrisal.

Mamini vzgojni prijemi

»A se moraš res zmerom toliko obirati? A se ne more nič zgoditi brez tebe? Saj veš, da popoldne tudi delam!«

Tomaž ni vedel, kam bi odložil školjke. Hotel jih je pustiti na omari, pa se je ustrašil, da je vrečka mokra in bo spet cel hudič. Zato jih je prestavil na stol, s stola na mizo, pa na tla v kot, dokler jih končno ni spustil v lijak.

Vmes je iskal izgovor.

»Nisem nalašč zamudil. Na kopališču je bil cirkus. Cross country!«

Mamo so školjke še dodatno razjezile.

»Jaz ti kuham kosilo, ti pa s školjkami. Kje si jih dobil?«

»Luka mi jih je dal,« je priznal Tomaž.

Mama je kar poskočila.

»Seveda ti jih je dal, saj pravijo, da jih krade!«

Da jih krade, je preblisnilo Tomaža. Ne, tega ni verjel. To je spet izmišljotina odraslih! Mogoče se je komu kaj zameril, pa je začel širiti glasove. Če bi bil oče tukaj, ne bi tako govorili. On je spoštoval starega Luko. Dal mu je delo na školjčnih nasadih, pa še priporočilo za oskrbnika v akvariju mu je podpisal. Mama je to dobro vedela, zato prav res ni razumel, kaj jo je pičilo.

Ni pa je maral spravljati še v večjo jezo. Njen ukaz, naj si dobro opere roke, je sprejel z vzdihom in olajšanjem hkrati. Kot bi mignil, se je izmuznil v kopalnico. Komaj pa je dobro odprl pipo, je z ulice zaslišal dekliški glas. Kar naprej je ponavljal »Kaj, kaj ...«

Tomaž je pustil, da je voda polnila kopalno kad. Splezal je na njen rob in se naslonil na okenski okvir. Zagledal je majhnega kužka z belimi in črnimi dlakami, ob njem pa je čepelo dekle. V zrak je molelo napeto zadnjico in spodbujalo kužka.

»Kaj! No, kaj. Kaj ...«

»Reče se prosim,« Tomaž ni mogel držati jezika.

Deklica je pogledala kvišku. Če se je delala še tako jezno, ni mogla skriti svoje ljubkosti. In ta je zadela Tomaža naravnost v srce. Sklenil je, da jo bo še malo podražil; takoj je izkoristil deklетovo pripombo, da je Kaj ime njenemu psu.

»Trapasto ime! Lahko bi bil vsaj Prosim!«

»A misliš Kaj prosim?« se deklica ni zmedla.

Tomaž je prikimal.

»Kdo si pa ti, ko si tako vljuden?«

»Tomaž, prosim!«

Pričakoval je, da se bo predstavila še ona, tako zaradi lep-

šega, potem pa je ugotovil, da je morda bolje, če zamenja témo pogovora. Čisto nedolžno je vprašal deklico:

»A si nova?«

»Ja, iz trgovine!«

Zdaj tudi Tomaž ni ostal tiho:

»Ne bodi važna, če si tukaj na počitnicah!«

Deklica je samo pihnila predse. Raje kot Tomažu se je posvetila Kaju, ki je tekal sem ter tja. In ko je Tomaž razmišljal, kaj naj še zine, je zaslišal sosedovo Polono. Drla se je nekje na začetku ulice:

»Milena, pridi že enkrat!«

»O, Milena si,« je zažarel Tomaž.

»Ja, bravo! Uganil si! Si pa res bister fant.«

»Kam gresta ti in Kaj, prosim?«

»Na ene soline! Sicer te pa nič ne briga!« je Milena pograbila Kaja v naročje in stekla za prijateljico.

Tomaž na oknu se je skoraj stopil. Kar zamižal je. Fant, tako luštna ni bila nobena njegova sošolka. Kaj sošolka! Cel Piran bi lahko prekopal, pa ne bi našel takšne.

Mamin »Tomaž, vode bo zmanjkalo!« ga je v trenutku postavil v sedanjost. Odprl je oči, naredil korak nazaj, pri tem pa pozabil, da stoji na kadi. Če je še tako zakrilil z rokama, padca ni mogel preprečiti. Telebnil je v vodo, da je pošteno štrbunknilo. Seveda je mama slišala padec. Pritekla je iz kuhinje, in ko ga je zagledala v premočenih hlačah in srajci, je vzkliknila:

»Ti pa res pretiravaš! Saj ti nisem rekla, da se skopaj!«

Vendar pa s tem pogovor še ni bil končan. Mama je hotela vedeti, s kom se je pogovarjal. Bolj slabo ga je razumela, saj tudi ona še ni slišala, da bi bilo kakšnemu psu ime Kaj. Zaradi hitenja v službo je prekinila zasliševanje. Čisto mimogrede mu je pomolila pismo.

»Oče je pisal iz Ljubljane. Kar ti preberi, jaz ne bom.«

Potem je nastavila lice, da jo je v slovo poljubil. Mama je bila pač takšna, da je v hipu pozabila na svojo jezo, kar pa je bilo še

vedno bolje, kot da bi se zaprla za celo večnost v stolp užaljenosti ...

Tomaž si je ogledal pismo. Bilo je že odprto.

»Ha, pa je rekla, da je ne zanima ...«

Pogovor z Vedijem

Površno je preletel očetovo pisanje. Nič novega ni našel. Oče je že večkrat predlagal, da bi se odselili v Ljubljano; začeli bi znova, skratka, postali bi srečna družina. Mama je oklevala. Ne toliko zaradi navezanosti na morje; bolj jo je skrbelo, kje bi v mestu dobila delo. Zato pa on ne bi dal morja. Za nič na svetu! Kaj naj le počne v mestu med vsemi tistimi betonskimi bloki in stolpnicami?

Iz razbite vaze, nekakšnega potopljenega ostanka podvodnega zaklada, je izvlekel ključ očetovega kabineta. Mama ni marala, da bi se zadrževal v sobi z računalnikom, zato je njeno odsotnost izkoristil za kratek pogovor z Vedijem.

Odgrnil je rjuho, ki naj bi ščitila elektronskega prijatelja pred prahom, in ga vljudno pozdravil:

»Dober dan, Vedi!«

»Dober, dober,« je odgovoril Vedi. »Si spet zamudil?«

Tomaž se je spustil na stol in začel pritiskati na gumbe.

»Vedi, sprejemaj! Dajem ti nove podatke ... Oče je pisal. Kaj naj naredim?«

Vedi ni dolgo premišljeval.

»Najprej preberi pismo!«

»Sem že.«

»In kaj piše?«

»Bedarije! Naj prideva k njemu v Ljubljano! Sploh ne vem, kako naj se obnašam.«

Vedi je zakašljal. S tem je pokazal, da ne bo dal odgovora. Bil je pač trmast. Tako po svoje, po računalniško ...

»Daj, nehaj, Vedi! Zakaj nismo kot drugi? Zakaj komplicira in ne pride lepo sem?«

Ob novem spoznanju so se mu orosile oči. Podprl si je glavo in mrko priznal:

»Moja družina ni nobena družina!«

Vedi je na ekranu zapisal:

»Pomota! Poskusi znova!«

Tomažu je bilo čisto jasno, da ga je elektronski prijatelj skušal potolažiti. Nasmehnil se mu je, čeprav je bil nasmešek bolj kisel. Kar v tri dni je pritisnil na tipko, saj je vedel, da bo moral reči razčistiti v sebi in mu pri tem ne more nihče pomagati. Kot nalašč se je na monitorju prikazala slika Milene.

»Saj res!« je vrglo dečka.

Nenavaden napis in še bolj nenavadna kazen

Tomaž je naletel na Filipa v času njegove malice. Poba je sedel v senci kabine in mlel kruh s koleščki salame in koščki kislih kumaric.

»Nekaj ti moram povedati,« je ves zadihan izbruhnil. »Milena ji je ime. Enega cucka ima. Na solinah bo! Predstavil ti jo bom. Če boš komu zinil, sva skregana!«

Filipu se ni mudilo. Še naprej je žvečil svojo malico.

»Če natanko pomislim, nisi prvič zaljubljen. Kaj pa Polona?«

»Pozabi!«

Filip ga je očitajoče pogledal:

»Tudi za Mileno boš rekel: pozabi!«

Filipovo filozofiranje ni vrglo svetlolasca iz tira. Še naprej je bil ves neučakan.

»Daj, pojdi! Pohiti!«

Filip je odkimal. Ni maral kvariti malice. Ker pa je Tomaž postajal že siten, je vzrojil:

»Fant, celo dopoldne garam, vsaj požreti me pusti v miru!«

Filip je filet

Tomaž se ni pustil prepričati. Bil je kot na oblaku. Tako Filipu ni preostalo drugega, kot da se je s polnimi usti skobacal iz ležalnika.

»Drvimo, hitimo, da česa ne zamudimo!«

Pot do solin bi minila tako, kot jih je že toliko doslej, ko ne bi skoraj hkrati uzrla pred akvarijem Daria, ki je s črnim sprejem kracal po zidu. Filip je filet, je izpisal s pravim lepopisom in dokončeval je samo še mrtvaško glavo, znamenje Portorožanov.

Filip je debelo pogoltnil grižljaj, Tomaž pa slino. Spogledala sta se in se brez posebnega dogovarjanja splazila Portorožanu za hrbet.

»Če sem jaz filet, boš ti kotlet,« je vzkliknil Filip in zagrabil Daria okrog vratu.

Skoraj prevrnil ga je. Od presenečenja se Portorožan niti ni upiral. Tomaž mu je zlahka izpulil sprej iz rok.

»Koliko pik ima pikapolonica?«

Filip je vedel, za kaj gre. Zasmejal se je:

»Kar največ!«

Črna barva se je selila na ujetnikovo rdečo majico in zarisovala kroge. Zaradi prihajajočih turistov mučenje ni smelo trajati predolgo. Filipov železni prijem je popustil in Dario jo je ucvrl po cesti. Toliko, da ni padel v zaliv z umazano vodo. Tomaž in Filip sta se mu od srca nasmejala. Smeh ju je minil šele ob srečanju z Lukovim vprašujočim pogledom.

»Res nisva midva!« je zavpil Tomaž. »Dario je bil! Iz Portoroža!«

»Ja, brez zveze! Samo zato, ker jih nisem spustil na kopališče,« je dodal še Filip svojo resnico.

Luka je odkimal, Tomažu pa se je spet začelo muditi.

Prepiri, takšni in drugačni

Soline s svojimi pravokotnimi namočenimi polji, kanali in ostanki kamnitih hišic so bile svet zase. Svet, kjer si skoraj istočasno hodil po razpokani zemlji, brodil po blatu ali plaval po zeleni vodi. Svet, kjer so kričali galebi in otroci, ne da bi pri tem motili urejeno okolje odraslih.

Tomaž se je kar videl, kako brede po morju. Pokazal bo Mileni, kaj se pravi dobro plavati in tauhati! Pospešil je korak, čeprav mu je bilo pošteno vroče in so se mu lasje lepili na potno čelo.

S Filipom sta skoraj trčila v Mileno, Polono in Bajska. Za njimi je tekel tudi Kaj, debelušček pa se je krivil pod težo ogromnega tranzistorja.

»O, Tomaž, tole je moja prijateljica Milena,« je zažgolela Polona.

»Saj jo že poznam. Nova je, iz trgovine,« se je nasmehnil deček.

Prava reč, če je Polona debelo pogledala. Tudi Milena ni ostala dolžna:

»A zmerom visiš na oknu, Tomaž Zavesa?«

»Ne, včasih teka tudi po plaži,« se je Polona spomnila dopoldanskega maratona.

Tomaž se ni pustil motiti. Sklonil se je h kužku in ga pobožal.

»In Kaja tudi poznam!«

Polona je pokazala svojo pravo žensko naravo. Kar pihnila je:

»Ha, kakšen ljubitelj živali kar naenkrat!«

Tomaž jo je ošinil z jeznim pogledom. Ko bi mogel, bi jo utopil v žlici vode. Kar prav mu je prišel Davov klic. Pritekel je za njimi in vpil »Gorí, gorí«.

Pokazal je proti najbližji hišici, izza katere se je vil dim; bil pa je tako bledikast, da so ga fantje zaznali šele ob fickovem opozorilu. Filip se je pognal po nasipu. Davo mu je kolikor toliko uspe-

šno sledil. Seveda je pri tem tvegal, da se na kamenju spotakne in pade ... Zaostala je samo Milena, ki še ni bila vajena nasipov. Ob njej se je kot po naključju znašel Tomaž Zavesa. Zbiral je pogum, in ko ga je bilo za zvrhano žlico, je plašno vprašal:

»Zakaj se držiš tega debeluharja?«

Milena ga je grdo pogledala.

»Kaj hočeš, čisto v redu je!«

»V redu ja, ta tetkin sine!«

Deklica ni odgovorila. Stekla je za Bajskom. Tomaž je bil prepričan, da ga je namenoma skušala razjeziti. In res bi najraje zaškripal z zobmi. Kaja, ki je pribevskal za njim, še pogledal ni. ni.

Prav hitro se je izkazalo, da ni gorela kamnita hišica, pač pa so ob njej Portorožani cvrli ribe. Imeli so čisto pravi žar; kljub zarjavelosti je odlično služil svojemu namenu.

»Dajte še meni malo!« je Filip pozabil, da je pravkar dobro malical.

»Kar spokajte se!« je bil negostoljuben Bojan.

Raul je pritrdil. V dopolnilo je pokazal na Filipa:

»Če bi nas tale pustil na kopališče, bi dobili tudi vi!«

Ja, vsi bi se lahko pošteno najedli, ko se Filip ne bi važil po plaži.

Zato je obtoženi izbruhnil:

»A zdaj ste pa mene našli, saj ste sami videli, da ni bilo šans!«

»Zaradi mene,« je Tomaž priznal svoj delež.

Kljub temu bojna sekira ni bila zakopana. Nasprotno, razlegel se je jok in stok. Vsi so se ozrli k Borutu, ki je zvijal roko malemu Portorožanu in ga potiskal predse.

»Tole nam je pribijal na vrata. Ujet na delu!«

Na vrvici je bingljala stara, presušena riba.

Ficek se je skušal izviti iz prijema. Bojan in Raul sta mu priskočila na pomoč in razvil bi se pretep, ko ne bi nenavadno bobnenje napolnilo solin.

»Motoristi!« je zavpil Filip.

Z vrha nasipa je imel najlepši razgled. Borut je spustil ficka, sovražnosti so bile za trenutek pozabljene, in vsi so se zapodili za Filipom.

Tri prikazni v usnju in s čeladami na glavah so drvele po sosednjem nasipu. Včasih so se spustile prav do kanala, da sta blato in voda brizgala izpod koles.

»Mater,« je vzdihnil Tomaž.

To pa je bilo tudi vse, kar je izvrgel. Kaj bi dal, da bi tudi on imel takšno krosko! Milena bi bila proč. Povabil bi jo na vožnjo in prijatelji bi pokali od zavisti ...

Prav res so ga prikazni čisto prevzele. Škoda, ker so tako hitro odšle. Spominjale so na hudouren oblak. Ko je brnenje pojenjalo, so Pirančani ugotovili, da so Raul, Bojan in drugi Portorožani že tekli čez izsušeno polje.

»Še se bomo srečali!« je zavpil Raul.

»Ja, vi Pirančani!« je dodal še Bojan svoje.

Filip je hotel za njimi čez vodo, pa ga je Tomaž zadržal:

»Pusti jih! Nima smisla!«

Besede so zalegle. Lepo v miru so navalili k žaru. Milena je prva segla po ribici. Izbrala jo je za debeluščka. Filip je butnil Tomaža, pomignil proti punci in se nasmehnil.

»Kaj se tako bedasto režiš?« ni mogel molčati svetlolasec.

»Ta ti bo pa dala vetra,« je Filipu še naprej ugajalo Milenino obnašanje.

Tomaž je skomizgnil z rameni, kot bi mu bilo za vse skupaj malo mar.

Bajsek postane Boris

Fantje so debeluščku obljubili, da ga ne bodo več klicali Bajsek, če se bo potopil do dna. To je bila pravzaprav Tomaževa ideja, saj se mu je zdelo, da bo s predlogom ubil dve muhi na

mah. Mileni bo pokazal svoje potapljaške sposobnosti, Bajska pa bo dokončno osmešil pred prijatelji. Zlezel je na potopljeno ladjo, en dva tri odvrgel majico in se v kopalkah pognal v vodo. Medtem je Bajsek še zmerom zlagal svoje cunje.

»Kakšen stil!« je njegovo početje komentiral Dali.

Pa se debelušček ni pustil motiti. Pokleknil je na rob ladje in potopil roki v vodo. Šele ko se je za silo ohladil, je prav nerodno štrbunknil za Tomažem.

»Kar sem, v globoko!« ga je vabil Tomaž na sredo zaliva.

Pobrcaval je na mestu kot golman pri vaterpolu. Med čakanjem na počasneža je prisluhnil Kaju, ki je ves nervozen lajal z roba potopljene ladje.

»No, se upaš potopiti do dna?« je ogovoril debeluščka; zdelo se mu je, da je bil fant že od teh nekaj zamahov ves upehan.

Bajsek je pokimal.

»Štel bom,« je odločil Tomaž.

Ni prišel do tri, ko je Bajsek zajel zrak, da je postal še bolj okrogel. Prijel se je za nos in počasi, kot zahajajoče sonce potonil v vodo. Tomažu je šlo na smeh. Kot pravo debeluščkovo nasprotje se je odprtih oči prevrgel na bok, da mu je zlat odsev zaplesal po trebuhu. V ušesih je zaslišal prasket in pred njim se je odprl nov svet čudovitih barv. Ko bi mogel, bi spodaj ostal ves dan. Kegljal bi z ježki in kakšno ribo bi skušal ujeti kar za rep. Tako pa je moral hiteti. Še dober meter in že se je zažrl s prsti v pesek. Nevidna sila ga je dvignila na kolena. Zagledal je Bajska, kako je zaostajal za njim. Z belimi kraki je kakor napihnjena žaba premagoval upor vode. Pomahal mu je, čeprav se mu je zdelo, da debelušček od same groze miži. Potem se je odgnal. Kar poletel je proti površju. S prosto roko je moral zagrabiti kopalke, da ga ni vodna sila izluščila iz njih. Barve so počasi izginjale, obdajala ga je meglena vodna masa in komaj je čakal, da premaga mejo med vodo in zrakom in pošteno zadiha. Ko mu je to res uspelo, je vdahnil z odprtimi usti. Iz dvignjene desnice so mu polzela drobna zrnca.

»Bravo, Maži, bravo!« je poskakovala Polona.

Da bi jo koklja! Zaradi tega Mažija bi jo najraje zagnal v vodo. Toda bila je oblečena, poleg tega pa se je začel spraševati, kaj Bajsek tako dolgo počenja pod vodo. Saj ni imel dihalne naprave! Oziral se je in oziral, debeluščka ni bilo od nikoder. Le zračni mehurčki, ki so od časa do časa vsi srebrni pribrbotali na površje, so izdajali, da se je v globini skrivalo nekaj živega. To pa je bilo tudi vse.

»Ni ga!« je Tomaž nemočno zaklical in razširil roki.

Milena ni čakala. Sploh se ni vrnila po zrak. Po skoku je odplavala naravnost v globino. Tomaža je tako prevzelo njeno potapljanje, da je pozabil na Bajska. Potunkal se je samo za toliko, da je pod vodo spremljal dekličino plavanje. Prav res ji je moral čestitati, pa če se je slišalo to še tako neumno.

Vrnil se je po zrak, da bi odplaval za Mileno, toda še predno je vdahnil, je nedaleč od njega kakor velikanska zračna krogla pridrvel na površje pogrešani debelušček. Komaj je izdavil:

»Ne morem več. Skoraj sem še ...«

V roki je stiskal gumijast škorenj. Iz luknje v peti je curljala voda, on pa je opletal s preostalimi tremi okončinami, pljuval in hlastal za zrakom. Tomaž se mu je približal od zadaj in ga zagrabil, kot to počno reševalci z utapljajočimi.

»A kaj pomagam?« je vprašala Milena, ko je pogledala iz vode in otresla z glavo.

»Ne morem več. Skoraj ...« je še naprej stokal Bajsek, da ga je moral svetlolasec utišati.

»Plavaj, samo tiho bodi!«

Filip in Borut sta se sklonila z ladje in zagrabila Bajska pod pazduho. Kot z dvigalom sta ga potegnila na suho in ga položila na deske.

»Če bi Boris utonil, bi bil ti kriv,« je rekla Milena.

Tomaž jo je začudeno pogledal. Bila je prima punca na pogled, znala se je potapljati, le zakaj ga je ves čas izzivala?

»Zoprn si, da veš,« je nadaljevala.

Svetlolasec se je ozrl proč in globoko vzdihnil. Ni poznal tečnejših bitij od žensk. Karkoli je naredil, jim ni bilo prav. Za višek je poskrbela Polona. Napadla je svojo prijateljico in tekmico:

»Ni res, Maži ni kriv! Še pomagal mu je!«

Tomaž se je naredil gluhega. Če bi jo nazijal, bi pridobil še eno sovražnico, tako pa je molče zlezel iz vode. Milena je že čepela ob Bajsku in mu dajala umetno dihanje. Curek vode je brizgal iz fantovih ust; prav nihče ni opazil, da je za trenutek poškilil. V očesu mu je zaigral nasmešek, saj je povlekel za nos vse fante in dekleta. Res se je potopil po škorenj, le da se je potem skril za ladjo in počakal na pravi trenutek. Tako je izpadel kot junak, in zelo grdo bo, če ga bo še kdo zmerjal z Bajskom!

Govoriti pa vseeno še ni nehal:

»Skoraj sem še ...«

Davo je prvi izgubil potrpljenje. Sklonil se je k njemu in obupano zavpil, naj že enkrat zine, kaj je »skoraj še«.

Bajsek je zavil z očmi. Pogledal je z belim, kot da bo vsak trenutek izgubil zavest. Z zadnjimi močmi je izdahnil:

»Skoraj sem ujel še drug škorenj!«

Vsi so bruhnili v smeh, ki je bil po prestani skrbi še bolj razposajen in glasen. Le ubogi Kaj je zalajal; ustrašil se je rakovice, ki je prilezla iz strganega škornja ...

Ko bi bil tudi Tomaž Vedi,

bi videl mamo, kako je naveličano čistila školjke. Čez glavo je imela službe, čeprav bi že čez nekaj minut prisegla, da brez nje ne bi mogla živeti. Spraševala se je, kje se potepa sin, pogrešala je moža, skratka, kup samih težav, ki so jo spravile v takšno razpoloženje, da bi se najraje zaprla v svet spominov, torej v čas, ko se ji je zdelo, da je bilo vse tako, kot bi v idealni družini moralo biti ...

Pred vrati v kabinet je za trenutek postala. Vzela je skriti ključ, odklenila vrata in vstopila v temo. Nekaj zlatih pramenov se je plazilo le skozi priprte polknice. Ko se je navadila na mrak, je šla do mize in nato od kosa do kosa pohištva. Najdlje se je zadržala pred družinsko fotografijo. Hotela jo je vzeti v roko, toda oglasil se je računalnik:

»Poskusi znova!«

Skušala se je nasmehniti, pa je le odkimala ...

Srečanje s prebivalci vesolja

Tomaž in Filip sta ostala na obali tudi še potem, ko so njuni prijatelji odšli. Kratkomalo se nista imela kam dati. Filip je priznal, da se počuti naravnost fantastično, ker mu popoldne ni treba pospravljati tistih trapastih ležalnikov in senčnikov, svetlolasec pa je še naprej mislil na Mileno. Preslišal je Filipovo glasno razmišljanje, zato je deček na koncu razočarano pripomnil, kako danes res ni nič z njim.

»Zatreskan si, da si še jezik izgubil. Res je punca od sile! Potaplja se tako kot jaz ali pa ti. Nobene še nisem videl, da bi tam prišla do dna. In kako plava! Lahko bi tekmovala ...«

Tomaž je šele zdaj opazil navihane gubice okrog prijateljevih ust. Poba se je delal norca iz njegove ljubezni. Planil je proti njemu, in kdo ve, kako dolgo bi se lovila, ko ne bi Filip zadel ob pločevinke. Divje je zacingljalo, saj so bile obešene na vrvico in razpete preko steze. V odgovor na ropot se je pojavila pred njima visokorasla postava v usnjeni obleki in vesoljski čeladi.

»Stojta! Tukaj ni promenada!«

Prikazalo se je še eno bitje podobne vrste.

»Sezujta se! Zdaj pa po prstih mimo. Pobiramo cestnino!«

Tomaž je prepoznal motoriste. Bili so prav tisti, ki so dirkali po solinah. Res je zraven majhnih šotorov zagledal tri motorje. Kljub odkritju je ostal tiho, le Filipa je potegnil za roko; skupaj sta

se pognala v tek. Prav malo jima je bilo mar, da so se motoristi krohotali na njun račun. Bolj sta se spraševala, kaj fantje sploh počno tukaj. Kolikor sta vedela, je bilo kampiranje na solinah prepovedano. Pravi prostor za platnene hišice je bil čisto na drugem koncu zaliva. Pozanimala se bosta pri Luki. On bo že vedel povedati, saj je poznal zakone. Niti sanjalo se jima ni, da bosta tako kmalu naletela na starega možakarja. Nedaleč od obale je vžigal svoj motorček.

»Kaj pa delajo tile tukaj?« je Tomaž takoj pokazal proti šotorčkom.

»O, saj sem jih že nagnal!«

Pri tem je zamahnil z desnico, kot bi hotel reči, da se zaradi fantov res ni treba razburjati.

»Ni videti, da bi se vas kaj prida bali,« je pripomnil Filip.

Luka se je naredil gluhega. Fanta je povabil na vožnjo do Pirana. Seveda sta navdušeno zlezla v staro jadrnico. Zdaj, ko je Tomaž za kratek čas pozabil na deklico, je začel po njem vrtati pogovor z mamo. Zlasti natolcevanje o Lukovi nepoštenosti. Skušal je stvar razčistiti.

»Luka, a res izginjajo školjke?«

Ker ni dobil odgovora, je nekoliko plašno nadaljeval:

»Slišal sem, ... no, govorijo ...«

»A da jih jaz kradem?« mu je priskočil Luka na pomoč. »Pusti jih, vse sorte govorijo. Samo enkrat sem omenil, da jih nekaj manjka, pa je že cel cirkus!«

S ponovnim potegom je vžgal motor. Namesto po morju je zasmrdelo po bencinskih hlapih. Zapeljali so se proti nasadom školjk, nekakšnemu vinogradu, potopljenem sredi zaliva.

Trma, takšna ali drugačna

Luka je z vožnjo po morju, to pomeni po bližnjici, pripomogel, da je Tomaž prišel domov ob povsem človeški uri. Mama, ki

je sedela na divanu in ponavljala besede iz slovarja tujega jezika, se sploh ni zmenila za njegovo prisotnost. Tudi televizor je igral kar tja v večer. Pozornost je vzbudil šele napovedovalčev glas, ki je sporočil, da se je Tomažev očka vrnil iz prijateljske države, s katero je Jugoslavija vzpostavila najprej politične, zdaj pa še gospodarske vezi.

»Mami, poglej, oči!« je kriknil Tomaž.

Mama je dvignila pogled. Ni bila videti navdušena ali pa je znala presenečenje tako dobro skriti. Tudi je ni prizadelo, ko je ob koncu posnetka tišino napolnila napovedovalčeva odpoved:

»To bi bilo za danes vse ...«

Sledil je mamin povsem logični »Tomaž, spat!«.

Pa se dečku ni mudilo. Še zmerom je bil pod vtisom očetovega nastopa.

»A bo še dolgo v Ljubljani?« je previdno vprašal.

»Kaže, da za zmerom. Lahko noč!«

Toda Tomaž se ni pustil odgnati.

»Pa zakaj je tak? A naju ne mara?«

Mama je za trenutek ostala brez besed. Potem se je nekoliko omehčala, pristopila je k njemu in ga objela okrog rame.

»Mara naju, mara! Službo pa še bolj. Saj veš, kako je trmast.«

»Kot da ti nisi,« se je namrdnil Tomaž. »Čisto za skupaj sta.«

»Pa lahko noč!« je mama postala zopet bolj uradna.

Tomaž je ostal sam ob ugasnjenem televizorju.

»Ampak, jaz sem tudi trmast,« je šepnil v temo.

S tem je hotel reči, da ju bo nekega dne že spravil skupaj ...

Razburjenje že navsezgodaj

Jutranji žarki so nekam medlo tipali skozi polkna sobe; na nebu so se lovile jutranje meglice, zato sonce še ni svetilo s polno močjo.

»Tomaž!« se je razlegel z ulice Borutov klic.

Deček je počasi odprl oči. Čudno hladilo ga je, potem pa je ugotovil, da je ležal v samih kopalkah; rjuho je imel kot šal ovito okrog vratu.

»Maži!« se je zadrla še Polona.

Zdaj je Tomaž na široko odprl oči.

»Zadavil jo bom!«

Kar vrglo ga je na balkon.

Spodaj na ulici je zagledal pisano druščino. Manjkal je samo Filip, ki je po vsej verjetnosti že raznašal ležalnike in senčnike po portoroški plaži.

»Dobimo se na obzidju,« je zaklical Borut.

»In to takoj!« je dodal Davo.

Seveda tudi Dali ni mogel molčati:

»Nekaj groznega se je zgodilo!«

Ko je zabevskal še Kaj, so se kot na povelje obrnili in jo ucvrli po ulici.

Zdaj se je mudilo tudi Tomažu. Nataknil si je majico, zajahal kolo in oddirkal pravi slalom med turisti, ki so si verjetno še pred sončno pripeko želeli ogledati mestece. Zvozil je vse do strme ulice, kjer je moral svojega konjiča razjahati. Med sopihanjem je zaslišal Filipov glas, kako mu je sporočal, da si je vzel prost dan. Kar med hojo si je zatikal krajca preširoke srajce za hlače.

Tako sta zdaj skupaj sopla v klanec; svetlolascu je bilo še malo teže, saj je potiskal ob sebi kolo. Umaknila sta se duhovniku, ki jima je prišel naproti. Stopal je vzravnano, pravzaprav se je še malo nagibal nazaj, da je na kamnitih kockah laže zaviral korak. Ko bi tla namazali z milom, bi ga spodneslo kot spodsekano deblo. Tomažu se je zdelo nekoliko nenavadno, ker je možakar stiskal pod pazduho nogometno žogo. Okroglo usnje se ni prav nič skladalo s črno haljo.

»Bog daj, oče,« je vljudno pozdravil Filip.

Duhovnik je pokimal, da so mu poskočili naočniki na ukrivlje-

nem nosu in se je pleša zasvetlikala v drugačnem lesku kakor prej.

Tomaž je z odprtimi usti pogledal za njim.

»Kaj ni tvoj oče šofer?«

»Ne seri! Saj veš, da se tako pozdravi duhovnika!«

Tomaž se je še enkrat ozrl. Žoga ga je zdaj že močno motila.

»A je športnik?«

Odgovor je pridrvel po klancu. Skupina fickov jo je brisala za duhovnikom in nepopisno vreščala:

»Vrnite nam žogo!«

Tomaž in Filip sta lahko samo ugibala, ali so mulci snedli šipo na župnišču ali pa poteptali gredice pred njim ... Nista pa jim posvečala večje pozornosti, saj ju je za ovinkom pričakovalo razburljivejše doživetje.

Na starem obzidju so se belile naravnost vzorno izpisane besede: PIRANČANI SO MONE.

Pridružila sta se prijateljem, ki so čepeli pod travnatim bregom; zdelo se jim je, da previdnost ni odveč, saj bi kdo od razburjenih odraslih zlahka povezal njihovo prisotnost z napisom na spomeniško zaščitenem obzidju ...

Davo je ponovil napisano. Ob tem se je Polona zahihitala, da jo je Borut pogledal izpod čela.

Tudi Aleks, Danec, ki se jim je pridružil pred dnevi na plaži in jih je zdaj spremljal na vsakem koraku, je skušal razvozlati besedo mone.

»Mone ... Is this money?«

»No money,« se je trudil Davo.

Pa je hitro odnehal, poln jezice, ker je pri angleščini sedel na ušesih.

Dali je začel poskakovati in mahati v prazno.

»Takole jih bom!«

»Ja, maščevali se jim bomo,« je dodal še Filip.

Borut se je hitro odločil. Pristopil je k Tomažu in mu zaupno šepnil:

»Rabimo tvojo in Vedijevo pomoč!«

»Najprej zbrišimo napis,« je predlagala Milena.

Hoteli so iz skrivališča, pa sta izza ovinka pritulila in prisvetila gasilska avtomobila.

»Kaj gori?« je vrglo Dalija.

»Kje gori?« je poskočil Davo.

»Saj ni dima,« je hitro in strokovno ocenil položaj Filip.

Pred popisanim zidom sta vozili obstali. Modri žarometi so se še naprej vrteli in opozarjali voznike na previdno vožnjo.

Gasilci so drug za drugim poskakali iz vozila in kot naviti začeli napenjati cevi. Dobro so poznali svoje delo, saj si sploh niso bili v napoto. Samo še povelje moža s srebrno čelado in že so curki vode planili proti napisu.

Tomaž je s prijatelji začutil, da je bolje, če se lepo umaknejo. Ni jim bilo do tuširanja, poleg tega jih je čakalo delo.

»Pri Tomažu se dobimo,« je zaključil Borut.

Ucvrli so jo po cesti, po kateri so se že vile kačice očiščevalne vode ...

Vedijev načrt

Kljub zapletenemu položaju, v katerem so se znašli zaradi nezaslišane predrznosti Portorožanov, so Filipu vseeno hodile neumnosti po glavi:

»Vedija bom vprašal, v katero punco je zaljubljen Tomaž.«

»A res ne znaš nič bolj pametnega,« ga je svetlolasec pogledal izpod čela.

Pa se Filip ni pustil motiti. Očitno pa se na tipke ni najbolje razumel, saj je Vedi kar menjal napise. Najprej se je z ekrana zasvetilo TOMAŽ JE ZALJUBLJEN V ŠKOLJKE. Po kratkotrajnem smehu fantov je zagorela POMOTA in takoj za tem TOMAŽ JE ZALJUBLJEN V FILIPA.

Fante je ponovno zvilo od smeha, punci pa sta se suvali s

komolci in zardevali. Sledila je POMOTA in TOMAŽ JE ZALJUBLJEN V MILENO.

Tomaž je skoraj ponorel.

»Ugasnil ga bom!«

Iskal je stikalo, pa ga fantje niso pustili blizu.

»Daj, daj, malo heca za ogrevanje,« ga je skušal pomiriti Borut.

Milena je izvrgla »zanimivo ogrevanje«, Polona pa je rekla, naj raje pohitijo.

»Portorožani nas čakajo!«

Kot na povelje so se ozrli proti obzidju, na katerem se je še zmeraj belil sramotilni napis.

»A jim gremo metat paradajze?« je vprašal Filip.

Mislil je na obmetavanje sušečega se perila po vrtovih in dvoriščih. Nad predlogom se niso preveč navdušili.

»Kaj pa, če bi spuščali gume na njihovih avtomobilih?«

Za hip so razmišljali o Poloninem predlogu, potem pa so ga zavrnili. Pri paradižnikih so se jim zasmilile mame, pri avtomobilih pa očetje. Oni so želeli kaznovati mulce!

»Jaz bi jim potopil vsaj dva čolna!«

Tudi Bajsek je usekal mimo.

»Figo, saj se ne gremo prave vojne!« je vzkliknil Tomaž.

Na monitorju se je v istem trenutku izrisala roka s prsti, prepletenimi v »figo«. Iz takšne »fige« je zraslo figovo drevo.

»Figo, a nisem rekel figo? Je pameten ...« se je čudil Tomaž.

Toliko, da se ni čofnil po čelu.

»Zakaj?« sta vprašala Borut in Filip v en glas.

»Vedi predlaga, da bi šli rabutat fige.«

Spogledali so se. Tokrat so bili složni. Objeli so se in začeli poskakovati.

»Hura, na fige! Na smokvice!«

»Počakajte, ni še konec!« je vzkliknil Tomaž.

Ob drevesu je zrasla vrtnica in ob vrtnici pomol.

Tomaževi možgani so delali z bliskovito naglico:

»Vrtnica je roža, pristanišče pa ... To je Portorož. Portoroške fige!«

»Bravo, Vedi! Ti si naš, mi smo tvoji!« je zavpil Dali.

Fantje so med vzklikanjem zapustili sobo. Tomažu se je mudilo za njimi. Samo površno je preletel prostor in se prepričal, da so stvari bolj ali manj na mestu. Ni maral, da bi mamo spet bolela glava ...

Maščevanje je uspelo

Pirančani so se plazili ob zidu, izza katerega je prihajalo razposajeno vpitje Bojana in ostalih fantov. Po glasovih so sklepali, da nabijajo namizni tenis.

»Nekaj pa Vedi ni vedel! Tisti beton pred vhodom še ni trd!« je Tomaž pokazal na nekaj kvadratnih metrov obnovljenega pločnika.

Borut je hitro ukrepal. Ukazal je fickoma, da sta prestavila deske in umaknila opozorilne zastavice. Tako je cement kar vabil nase.

»Aleks, ti pojdi k vratom. Ob znaku jih boš zvabil v past, razumeš? Ostali na figo!«

Tomaž se je ozrl po oknih okoliških hiš. Zrak je bil čist, saj ni opazil nikogar, ki bi jim utegnil pokvariti pojedino. Če je natanko pomislil, danes še ni zajtrkoval; zato bo najprej potešil svoj želodec. Tega mu ne bo nihče zameril.

Poiskal je izboklino v steni. Potegnil se je navzgor, potem pa hitro odstopil prostor še Filipu. Tudi on ni potreboval ravbarskih, bil pa je nekoliko nepreviden in je z nogo podrgnil po ostrem robu; na stegnu so se mu zarisale bele praskice. Poslinil si jih je, medtem pa je Tomaž pomagal Mileni. Podala mu je Kaja. Cucek se je prav nelagodno počutil na zidu. Toliko, da ni začel cviliti. Umiril se je šele v Mileninem naročju.

»Sem gor zlezi!« je zaslišal Filipa nad seboj.

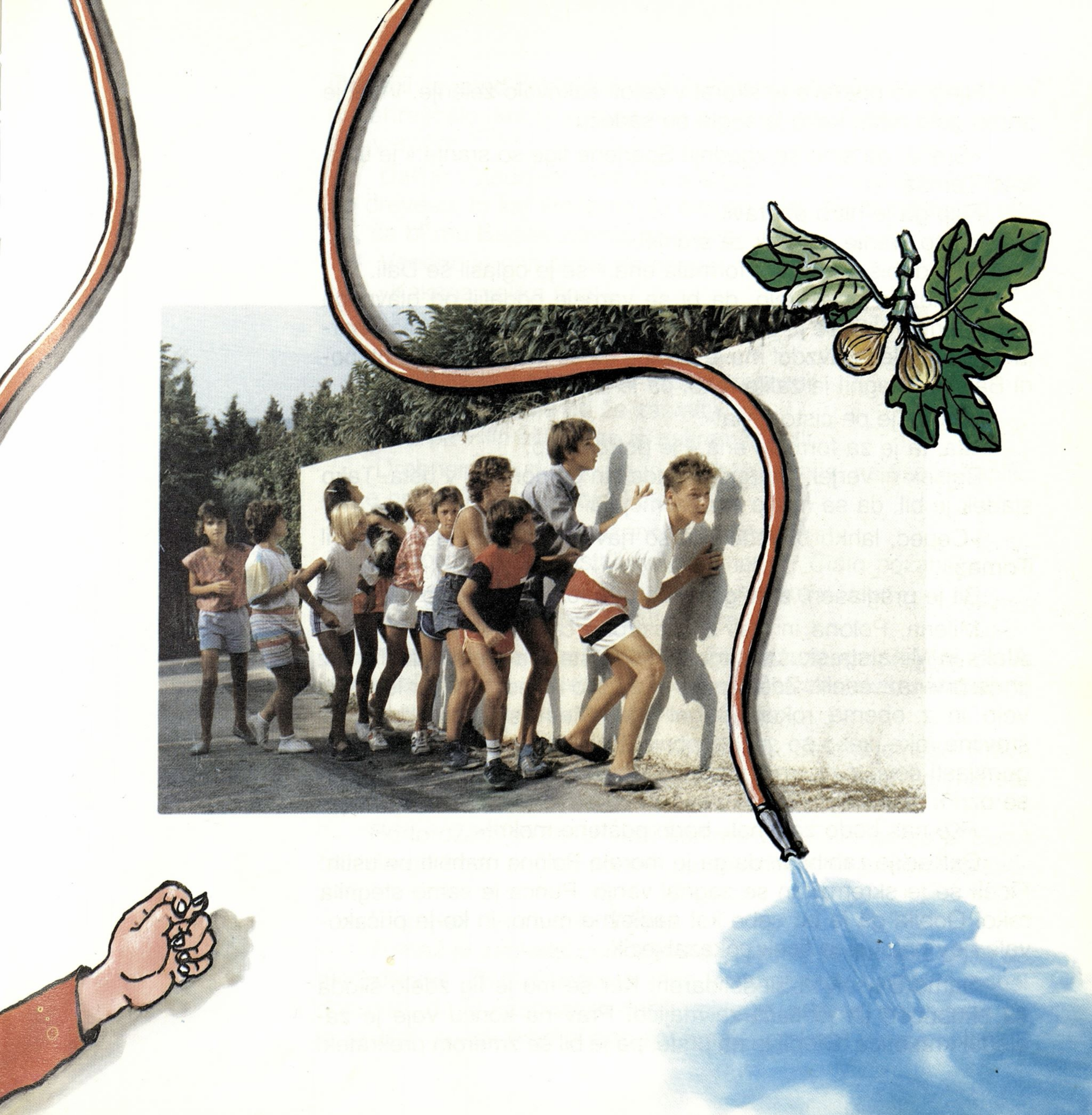

Njegovo postavo je skoraj v celoti zakrivalo zelenje. Videl je samo golo roko, kako je segla po sadežu.

»Sreča, da smo še zgodnji! Sparjene fige so sranje,« je ugotovil Tomaž.

Filip ga je hitro popravil:

»Niso sranje, ampak za sranje!«

»Ja, dobiš drisko kot formula ena,« se je oglasil še Dali.

Tomaž je prijel vejo, da bi se varneje oddaljil od glavnega debla, pri tem pa se je drevo zamajalo kot sredi najhujšega viharja. Šele pogled navzdol mu je razkril, da se je med vejami utaboril Bajsek. Stegnil je zalito roko, pa je sredi giba obstal.

»Saj ta je pa čisto gnila!«

»Ja, ta je za formulo ena,« je potrdil Filip.

Bajsek ni verjel. Odtrgal je sadež in ga ponesel v usta. Tako sladek je bil, da se mu je kar zasmejalo.

»Cepec, lahko bi vedel, da so rjave najslajše!« ga je poučil Tomaž.

Bil je preglasen, zato ga je Borut opozoril na večjo tišino.

Milena, Polona in Dali so nestrpno čakali na prvo pošiljko. Aleks in Miha sta skušala trgati s tal, a sta bila prekratka. Tomaž jih je prvi razveselil. Zdaj, ko se je za silo najedel, je kar legel na vejo in z obema rokama trgal fige. Med listjem je opazoval številne roke, kako so segale ponje. Borut se je medtem splazil h gumijasti cevi, zviti sredi vrta. Usta cevi je pritrdil na nos pipe in se ozrl k plenilcem.

»Ko nas bodo zavohali, bodo pošteno mokri!«

Dali se je zahihital, da ga je morala Polona mahniti po ustih. Ficek se je skremžil in se zagnal vanjo. Punca je samo stegnila roko. Odbila ga je od sebe kot nadležno muho, in ko je pričakovala nov nalet, ji je ficek pokazal jezik.

Samo Bajsek ni bil solidaren. Ker se mu je fig zdelo škoda za skupnost, jih je tlačil za majico. Prav na koncu veje je zagledal krasotico. Stopil je na prste, pa je bil še zmerom prekratek.

Oddaljil se je od debla za korak in potem še za pol koraka, dokler ni zahreščalo, kot bi se podiralo pol drevesa. Debelušček je treščil v travo.

Dali je v zadnjem trenutku odskočil. Ves prestrašen je obstal ob drevesu, in kar vroče mu je bilo ob misli, kaj bi ostalo od njega, če bi mu Bajsek zgrmel na glavo.

Vseeno je prvi prišel do besed:

»Kakšna velika figa!«

Niso se še umirili, ko je eden od fickov zavpil:

»Prasica!«

Borut ga je s pogledom skoraj pregriznil.

»Tiho! Sploh ste pa že zasrali!«

»Če pa Filip ščije!« se je nakremžil Dali.

Drobnemu curku, ki se je na listih razbijal na tisoče kapljic, se je pridružil Filipov bojni krik:

»Maščevanje Portorožanom! Maščevanje!«

Portorožani so obstali kot okameneli. Čisto pozabili so na namizni tenis. Žogica se je odtrkljala nekam v travo ...

»Umik!« je pomahal Borut svojim.

Milena je bila prva čez oviro. Filip je pomagal Bajsku, da se je prevalil na zid, pri tem pa je debelušček zastokal; narabutane fige je spremenil v sladko marmelado.

Tudi Tomaž se je hitro spravil z debla. Stegnil je nogo. Prava reč, če se je skoraj razkoračil. Glavno, da je dosegel zid brez sestopanja.

Portorožani so se umikali curkom vode, ker pa se je Borut bal, da ga bodo počasi obkolili, je spustil cev in jo ucvrl za svojimi.

»Joj, Kaj!« je zavpila Milena.

Tomaž je zagledal cucka, kako je skoraj zaspal pod enim izmed dreves. Zlahka bi postal plen Portorožanov. In ker ni mogel dopustiti, da bi nasprotniki dobili vojnega ujetnika, poleg tega pa je skušal izpasti pred punco kot junak, je skočil v travo, planil k

cucku in ga pobral kar med tekom. V zadnjem trenutku se je vrgel preko ograje.

Večina Portorožanov je planila k vratom, saj je pred njimi poskakoval Aleks in mahal z majico, kot bi dražil bika.

»Ole! Torro!«

Mali Danec je spretno odskočil vstran, ko so razjarjeni bojevniki pridrli na ulico. Drenjali so se, kdo bo prej stekel za Piranča-ni, pri tem pa so pocepali v svež cement kot muhe na muholovko. Dvigali so stopala, okovana v hladen oklep. Ogorčeno so pihali in mahali okrog sebe, v dodaten bes pa jih je spravil Davov krik:

»Maščevanje je uspelo! Maščevanje je uspelo!«

Osramočeni poraženci so jo ucvrli za Aleksom in Tomažem. Aleks je kmalu zavil proti hotelom, svetlolasec pa je še naprej tekel za svojimi. K sreči so zasledovalce ovirale pri teku superge, prepojene s cementom, tako da si je kljub bremenu v naročju pridobil znatno prednost.

Za ovinkom je skoraj trčil v Mileno. Punca ni vedela, kaj je z njenim kosmatinčkom, zato se je močno razveselila, ko ju je zagledala.

»Mater, zadnje čase samo dirkam,« je zasopel Tomaž. »Teciva!«

Izkoristil je prvo stransko uličico, da je porinil deklico vanjo. Komaj se ji je pridružil, že so mimo pricopotali Portorožani. K sreči se ni nihče ozrl k njima.

»Še enkrat hvala,« je dahnila Milena, deček pa je možato odvrnil:

»Ni za kaj! To bi vsak moški storil zate!«

Odložil je Kaja in vprašal deklico, ali jo lahko pospremi. Seveda ni imela nič proti. Tudi ni nasprotovala njegovemu predlogu, da bi na poti domov napravila ovinek preko travnika nad mestom. In res se jima je že po nekaj metrih zazdelo, da je čarovnik uporabil svojo čarobno palčico. Sive in bele stene so se razmaknile, hiše so naredile prostor jasi. Na njenem robu se je globoko spo-

daj svetilo morje, posuto z jadrnicami in čolni.

Tomaž se je postavil na glavo in naredil nekaj korakov na rokah.

»Greva v kino?«

Trudil se je, da bi mu glas zvenel kar najbolj neprizadeto; nekako tako, kot da mu je čisto vseeno, če bo povabilo odklonila.

Milena ni takoj odgovorila. Sklonila se je h Kaju. In potem se je tako dolgo pripogibala k njemu in napenjala svojo zadnjico v kavbojkah, da je bil na koncu že pošteno na trnih.

»Grem,« je končno izvrgla.

Tomažu je zaigralo srce.

»Ob sedmih?«

»Ob sedmih!« je potrdila deklica.

Potem je stekla k hišam, Tomaž pa je napravil premet. Tako zelo mu je uspel, da je bilo punci lahko žal, da ga ni več gledala ...

Obred pred ogledalom

Redki so bili časi, ko si je Tomaž sredi belega dne čistil zobe. Pravzaprav je to počel samo takrat, kadar je moral k zobozdravniku. Tokrat ga je čakal kino. In kar je bilo še pomembneje: Milena in kino! To je zavohala tudi preljuba mama. Tomaž je razločno opazil njeno zbadanje v ogledalu, zato je pljusnil vodo v steklo, da je mama prestrašena odskočila, potem pa se zasmejala. Ko se je slika v ogledalu zbistrila, ni bilo o njej več sledu.

Tako si je Tomaž v miru povlekel majico čez glavo. Mimogrede je napel mišice na rokah, kot to počno body builderji. Globoko je vdihnil, potem pa zadržal sapo, da je postal ves rdeč. Z velikim glavnikom se je počesal; ker ni bil preveč zadovoljen s pričesko, si je lase zopet razmršil. Pazljivo si je oblikoval samo čopke nad čelom. Zavezal si je nekakšno kravato in se kar čez majico posprejal z mamino dišečo vodo. Med poskakovanjem zdaj po eni, zdaj po drugi nogi si je zavezal supergi; ko je pri-

skakljal do Vedija, ga je mimogrede vprašal, kako bi osvojil punco.

»Le pogum,« je odvrnil Vedi.

Kaj več ni maral povedati.

Kino v kinu

Do ljubezenskih filmov Tomaž ni čutil posebne naklonjenosti. Veliko raje je gledal kriminalke, komedije ali vsaj kavbojke in še slednje le pod pogojem, da je v njih nastopal John Wayne v mlajših letih. Ker pa so imeli v mestecu en sam kino, ni bilo posebne izbire. Tako je kar lep čas obračal glavo, da bi zagledal koga od poznanih. Na primer Boruta ali Filipa. Pa še kakšnega sošolca, da bi mu poba zavidal, ker je imel ob sebi Mileno. Toda povsod sami obrazi odraslih, ki so zavzeto spremljali dogajanje na platnu.

Začel je iskati Milenino roko. Spraševal se je, ali spada deklica k takšnim, ki ves čas migajo s prsti od strahu, da ga ne bi dolgočasile, ali pa je ena takšnih, pri kateri mu bo roka prav kmalu zaspala. Toda Milena očitno sploh ni bila naklonjena držanju za roko, drugače je ne bi umaknila.

Za nameček se je mednju vsilil Kaj. Kdo ve, kaj ga je pičilo, da je hotel na klop. Tomaž ga je takoj torpediral, toda še preden je lahko prijel punco, je bil Kaj spet zraven. Milena je komaj zadrževala smeh, deček pa je preklinjal v brado. Ko bi vse to predvidel, bi mirnega srca prepustil Kaja Portorožanom ...

Predstave še ni konec

Tomaž prav res ni pričakoval, da bosta pred kinom naletela na Boruta, Filipa, Bajska in ostale. Na drugi strani ceste so se lepili okrog treh motorjev. Bile so kroske, prav od tistih frajerjev, ki

so se ustili s pobiranjem vstopnine in podobnimi neumnostmi. Zdaj so sedeli za mizo in se sladkali z ledenimi kavami, njihovi jekleni konjički pa so mešali glave nadebudnežem. Vse vprek so govorili:

»Res so frajerski!«

»S takim bi se pa prevažala.«

»Daj, daj, s tem frčiš ...«

»In prifrčiš!«

»Z njimi lahko plavaš. Amfibije!«

»Enkrat mi je tetka rekla ...«

»Sto greš v ovinek!«

»A tetka Melanija?«

Tomaž je skušal ostati pred klapo v svojem polikanem oblačilu kar najmanj opazen, zato se je zgrozil nad Dalijevim krikom.

»Fantje, kdo pa je ta tip z Mileno?«

Če bi ficka mogel pregrizniti, bi to storil tisti hip!

»O, kdo pa si ti? Prvič te vidim!« je zinil še Davo.

Tomaž se je delal, kot da ju ne vidi in ne sliši, pa tudi Milena je gledala v tla, le da se je smehljala svetlolaščevi zadregi.

»Boš sladoled?« jo je vprašal Tomaž.

Seveda je bila takoj za to. Ustrašil se je, da se je prenaglil s ponudbo, pa je ves srečen otipal v žepu petdesetak. Kar stekel je k pisanemu slaščičarjevemu vozičku. Mladenič je slovel po mestu zaradi svojih žonglerskih sposobnosti. Tudi nocoj je bil pri volji za pravo cirkuško predstavo pri polnjenju hrustljavih vrečk s sladolednimi kroglicami. Ko je prišla na vrsto mlada in brhka Nemka v brezrokavniku in oprijetih hlačah z naramnicami, se je še posebej potrudil. Ledeno kroglico je zagnal meter visoko in jo ujel v vrečko. Počakal je, da je dekle pokazalo, kakšen sladoled si še želi, in že je nova kroglica poletela v zrak. Na koncu Tomaž ni vedel, ali je tujka takšna navdušena ljubiteljica sladoleda ali pa jo je zabavala slaščičarjeva spretnost. Odnesla je namreč toliko sladoleda, da bi ga on lizal ves teden ...

Ko je še sam prišel na vrsto, je s prstom pokazal na napis

ČOKOLADA. Srebrnkasta zajemalka se je zažrla v kremo. Vrečko je predal Mileni, zase pa je izbral punč.

Hotela sta čez cesto. Ravno takrat so se od miz dvignili motoristi in jima presekali pot. Potem sta se le pridružila klapi, ki se je še zmerom lepila okrog motorjev. Na zbadanje parčka so očitno pozabili; prevzelo jih je natikanje čelad in zapenjanje usnjenih oblačil.

»Kaj pa je, fantki?« se je obregnil obnje največji med njimi; zvedeli so, da je Stane, to pa zato, ker ga je tako poklical eden od kolegov. Rekel je:

»Ne zafrkavaj se, Stane, gremo!«

»A jim grem po sladoled?« je vprašal Vili, Mario pa se je ponudil, da jih pelje na izlet.

»Pa mislita, da se sploh kdo upa peljati?«

»Nobeden!« se je zasmejal Stane.

»Nobeden,« je ponovil še Vili.

Dali je zašepetal fantom, ali se jim ne zde preveč važni.

Najbližji frajer ga je slišal. Nagnil se je k njemu:

»Kaj si rekel, pobček?«

Filip je odločno pristopil korak bliže in stisnil pesti:

»Nič ni rekel!«

Tomažu se je zdel njegov nastop junaški. Potihoma mu je čestital, zato pa je ostal brez besed, ko je Vili povsem nepričakovano zagrabil Mileno in jo položil na Mariov sedež. V istem trenutku je zahrumel motor.

»Ne boj se, nič ne boli! Samo krog ali dva!«

Še preden je Milena lahko skočila na tla, je pognal. Hočeš nočeš se ga je morala oprijeti okrog pasu.

Tomaž je stekel za njima.

»Milena!« se je zadrl.

Kazalo je že, da z vpitjem ne bo nič opravil, toda Mario je po uspešno izpeljani osmici pripeljal do njega. Med hrumenjem motorja mu je zavpil, naj spoka.

»Zgini! Jaz sem že pobral cestnino!«

Tomaž sprva ni našel besed, potem pa je le butnil:

»Šampon!«

»Kaj si rekel?«

»Peniš se!«

Mario je pokazal, da mu ni do šale. Pograbil je dečka za rokav, ga potegnil k sebi in mu z drugo roko zabil vrečko sladoleda v usta.

»Surovina!« je zavpila Milena. »Kaj pa misliš, da si, če imaš motor!«

Z obema rokama ga je udarila po plečih, potem pa skočila na tla. Med kašljanjem je Tomaž izvlekel iz ust vrečko z ostanki ledene kreme. Odločno jo je razmazal po usnjenem sedežu.

Maria je hitro minil smeh. Kar otrpnil je. Buljil je v Tomaža, Tomaž pa mu je pogled vračal.

»Teciva!« se je znašla Milena.

Komaj sta naredila nekaj korakov, je ohromelost zapustila tudi Maria. Hotel je za njima, da bi kaznoval Tomaža za nezaslišano predrznost, pa so ga Borut, Filip, Bajsek, Dali, Davo, Miha, Aleks in Polona obstopili. Pri tem so molčali in prav grdo gledali; Mariu ni preostalo drugega, kot da se je obregnil ob Staneta:

»Pa bodi drugič še ljubezniv z njimi!«

»Kaj ljubeznivost! Ostal si brez punce,« je zinil Dali.

»Ženske so res nestalna bitja,« je dodal še Davo svoje.

Stane in Vili sta se začela smejati, le Mario je ostal resen. Z robcem je drgnil po usnju in ni vedel, kaj naj reče. Moral je priznati premoč mlajšim, to pa je bilo vse prej kot enostavno.

Ko bi bila misel že dejanje

Sprehajanje po parkih sredi noči Milene ni kaj posebno navduševalo. Tudi Tomaž se doslej ni spuščal v takšne podvige. Imel je ravno toliko domišljije, da so kamni v ograji dobivali obliko skrivenčenih pošasti, veje grmov pa so se spreminjale v grabeče

roke; če se je znašel sam v temi, je raje zrl v tla, kot pa gledal okrog sebe.

K sreči zdaj nista bila vsak zase, pač pa skupaj, in to je stvar popolnoma spremenilo. Strahovi so izginili. Če ne že čisto, pa so bili manjši od tistih, ki so nastopali v igricah na Vedijevem ekranu.

Oba sta bila zadihana. Tomaž si je šel s prstom po zobeh, da se je prepričal, če sploh še ima cele od tistega preklicanega sladoleda. Milena mu je ponudila robček. Usta si je obrisal kar s potegom roke. Potem se je približal k njenemu obrazu. Pred očmi mu je zagorel Vedijev napis LE POGUM! Milena mu je vendar ponudila robček, torej je pokazala do njega določeno naklonjenost, simpatijo!

V temi je z ustnicama naletel na njen nos, punca se je zasmejala, ga nežno odrinila in stekla.

Tomaž je obstal ob drevesu. Strahovi so se začeli vračati. Tisti iz podzemlja in katakomb.

»Milena!« je zaklical.

Mudilo se mu je za njo, pa ne zato, da bi se poljubljala ...

Hvala, Vedi

K sreči je imel vsaj njega! Lahko mu je zaupal svoje težave, in teh ta dan res ni manjkalo.

»Vedi, pomagaj!« je zaklical in pritisnil na prvo tipko.

»Takoj ali zdaj, ha, ha,« se je zasmejal elektronski prijatelj.

Tomažu sploh ni bilo do šale.

»Dajem ti podatke za tipe ... taborijo na solinah ... imajo motorje ...«

Med naštevanjem je na zaslonu nastajala risba motoristov. Še najbolj je spominjala na nekakšen fotorobot.

»Luki izginjajo školjke,« je vpisal Tomaž.

»Školjke — bencin,« je odvrnil Vedi.

»Kakšen bencin?«

»Školjke — denar, denar — bencin!«

Tomažu se je razjasnilo: »Bravo, Vedi! Prav imava, motoristi!«

Novo odkritje

Motor čolna je enakomerno brnel in tresel majhno plovilo. Luka je dovolil Tomažu, da je držal za ročaj in krmaril. Spretno je obvozil nekaj deskarjev, ki so čepeli na svojih belih plastičnih plovilih, z jadri, namočenimi v vodi; čakali so na prvi veter, da jih bo ponesel po zalivu.

»Kaj pa je danes z vami, kapitan?« se je Luka pošalil iz Tomaževe nenavadne molčečnosti.

»Ah, nič,« je izvrgel deček in še naprej zrl v daljavo.

Prav res ni vedel, kako naj staremu možu razodene Vedijevo odkritje. Ne bi mu verjel. O školjkah se je nerad pogovarjal. O izginulih školjkah namreč, in dokler mu ne bo prinesel otipljivih dokazov o krivdi motoristov, Luka ne bo ničesar podvzel proti njim. Še naprej bodo frajarili po mestu.

»Vidiš, vse te vrtove školjk imamo po zaslugi tvojega očeta. Lahko si ponosen nanj!«

Tomaža besede niso ganile. Ravnodušnosti se je pridružilo žalostno priznanje:

»Raje bi videl, da ne bi bil tako zagnan! Da bi imel več časa. Lahko bi šla kdaj skupaj jadrat. Tako kot včasih ...«

»Ga pogrešaš, kajne?«

»Tudi mami ni prav, da je kar šel.«

Luka ni maral žalostnih ljudi, zato se je spodbudno nasmehnil:

»Drži se! Kapitan ne zapusti barke!«

Potem sta pozornost prenesla na vrvi. Že pri prvi je Tomaž opazil, da je brez dragocenega tovora.

»Prazna!«

Pograbil je leseno korito za gledanje pod vodo. Tako je kar s

čolna preletel po peščenem dnu s pritrjenimi privezi. Zdelo se mu je, da se sprehaja po potopljenem vinogradu. Odtrgana vrv je počasi vigujala kot dolga lena kača; splašila je jato ribic, da so še hitreje migale s svojimi repki ...

»Mislim, da sva z Vedijem odkrila, kdo krade školjke,« je navkljub prejšnji odločitvi zinil Tomaž.

Ni pa dokončal, saj se je s hriba razlegla pesem Portorožanov:

Pirančani so glavni,
plavajo kot kamni,
kakor tiste skale
tam zraven obale.

Svetlolasec je oživel. Daleč pod nasipom je zagledal manjšo skupino, ki je iz vode vlekla nekaj črnega, podobnega vreči s školjkami.

»Imaš daljnogled?«

Luka je pobrskal po usnjeni torbi in že je deček prislonil iskalo k očesu. Najprej je videl vse megleno, potem pa je sliko z vrtenjem leče izostril.

»Vedi se je zmotil. Oba sva se zmotila. Niso motoristi!«

»Vedi? Motoristi? Poba, a imaš sončarico?«

»Portorožani so. Kar sam poglej!« je Tomaž izročil daljnogled Luki.

»Ah, to so še otroci ...«

Tomaž se ni strinjal.

»Kdo pa misliš, da je napisal na obzidje, da smo mone?«

»Daj, daj,« se je še naprej nejeverno smehljal Luka. »Zakaj pa naj bi kradli školjke, saj jih še skuhati ne znajo!«

»Maščevati se hočejo! Najprej so popisali zidove, mi pa smo jih potegnili s figami in cementom. Zdaj nam vračajo s školjkami.«

Tomaž se je začel slačiti.

»A ti je tako vroče?« ga je Luka nezaupljivo vprašal.

»Ne zafrkavaj! Še debelo boš gledal!«

Odrinil se je od čolna. Pospremilo ga je Lukovo opozorilo, da ga ne bo čakal.

»Saj ni treba! Bom že sam prišel domov.«

Zaplaval je proti obali. Mimogrede je opazil, da so fantje izginili. Če ne bo našel njih, bodo v pesku vsaj sledovi ...

Ujetnik

Tomaž se je podrgnil po rokah in bokih in se za silo otresel srbečih kapljic vode. Požvižgal se je na galebe, ki so poletavali nad zalivom in od časa do časa strmoglavili na gladino po svoj plen v obliki majhnih ribic. Zato pa so njegovo pozornost pritegnile školjke. Ležale so na razpokanem blatu, črne in zaprte. Mulci so morali vleči po tleh nekaj težkega, saj je predmet na mehkejših delih izdolbel pravi žleb. Le tam, kjer so bila tla od sončne pripeke trda in suha, je sled skoraj izginila. Pošteno je moral napenjati oči, da je izsledil pravo smer. In ravno ko je razmišljal, kam bo vodila pot, so se izza nasipa dvignili Portorožani. Pravzaprav so kar zrasli iz tal.

»Stoj!« je ukazal Bojan z glasom poveljnika.

»No, pa si se ujel!« je dodal Dario.

»Pirančan je naš! Hura!« je zapiskal ficek.

Tomaž se je oziral od obraza do obraza. Bilo mu je jasno, da ga fantje ne bodo peljali v slaščičarno na kremno rezino.

Bojan je stiskal pesti in se napenjal:

»Vohuniš za nami, kot da ni dovolj, da ste nam obrali figo in da so starčki morali še enkrat cementirati pločnik!«

»Pa da ste se poscali na nas,« se je Raul spomnil strašne žalitve.

»Mučimo ga!« je zapiskal ficek, Bojan pa ga je skušal pomiriti:

»Kaznovali ga bomo po sojenju!«

»Kaznovani boste vi,« se je ojunačil Tomaž.

Poleg tega se mu je zdel njihov greh veliko večji — tako hud, da bodo celo pozabili na svojo bojevitost takoj, ko jim bo povedal, da jih je zalotil pri kraji školjk.

»Mi bomo kaznovani?« se je začudil Bojan.

Pri tem je naredil tako trapast obraz, da bi ga Tomaž najraje ubrisal.

»Ja, vi! Zaradi školjk! Kradete jih iz zaliva!«

Raul in Bojan sta se spogledala.

»Kar zgovarjaj se,« je Raul prevzel besedo. »S tem se ne boš izmazal!«

»Videl sem, kako ste jih vlekli iz vode!«

»Ampak, saj tisto ...«

Raul je udaril Daria po ustih, da je v trenutku utihnil. Samo debelo je pogledal.

»Molči! Smo na bojnem pohodu!«

»Ne upate priznati! Reve! Školjkožeri!«

»Zapri!« se je Bojan še bolj razjezil. »Zdaj boš pa še nesramen!«

Svetlolasec je z razočaranjem ugotovil, da njegove besede niso rodile pričakovanega sadu. Videl je Daria, kako je pocukal Raula:

»Kdaj mu bomo sodili?«

Ko pa je zapiskal še ficek s tistim piskajočim glasom »Pa mučili ga bomo tudi«, Tomaž ni več čakal. Odrinil je malčka in planil v kanal. Mehko sluzasto blato ga je skoraj potegnilo vase. Do kolen se je zaril vanj in skalil toplo vodo. Napravil je komaj drugi korak, ko se je Bojan zagnal za njim in se ga oklenil kar v zraku. Čofnila sta v plitvo vodo in v trenutku so se nanj spravili najbližji Portorožani. Gola roka, ki ga je oklepala okrog vratu, ga je skoraj zadušila. Nekdo ga je vlekel za lase in mu s cukanjem priklical solze v oči.

»Vodovod že deluje!« je zapiskal ficek.

Vsul se je plaz groženj in neslanih pripomb:

»Se vdaš?«

»Zini, če ne, te bomo obesili za noge!«

»Ja, in slekli te bomo kot pujsa!«

»Hlače ima strgane.«

»Saj jih sploh ne rabi!«

Tomaž je od besa molčal. Fantje so bili v premoči in z otepanjem bi si samo še otežil položaj. Tako se ni upiral niti takrat, ko je začutil prste okrog pasu. Izluščili so ga iz hlač, v zameno za cunje pa je od nekod priletela rjava mreža, polna presušenega vonja po morju in ribah. Ovili so ga vanjo kot nevesto v tančico. Potem so ga postavili na noge. Po ozkem nasipu so se razvrstili v nenavadno procesijo. Prvi je stopal Dario. Visoko nad glavo je ponosno dvigal Tomaževe hlače, dva ficka sta tolkla po starih posodah, tretji pa je vlekel lonec, poln meduz. Najnovejša razsodba se je namreč glasila, da bodo Tomaža namesto z obešanjem kaznovali s kopeljo v morju.

»Lepo ubogaj!« je rekel Bojan.

Ves čas je zvijal ujetniku roko na hrbtu in mu tako odganjal misel na pobeg.

Poleg tega je moral sodelovati pri petju. Kadar je za trenutek utihnil, že se je povečala bolečina ...

Pirančani so glavni,
plavajo kot kamni,
kakor tiste skale
tam zraven obale.
Kje?
Sam pogrunti!
A pri punti?
Ja, pri punti!
Pirančani, limone,
Pirančan vsak utone.
Pirančan sploh ni živ,
če ni mal morja pil.
Kje?
V pristanišču!

V pristanišču?

Kaj si pa mislu!

Pesem je izzvenela nadvse živahno, saj je zborček dopolnjeval Bojanov solo. Ko ne bi imel Tomaž čez glavo povezniene mreže, bi se zabaval, tako pa je komaj čakal, da bodo neumnosti mimo. Tudi na ostre bilke, ki so ga bodle po gležnjih, se je požvižgal. Vesel je bil le, da nihče od Pirančanov ni bil prisoten v povorki, saj bi ga potem zbadal vse življenje.

Na največjem nasipu, ki je kot valobran ščitil soline pred morjem, je Bojan dvignil prosto roko:

»Prenehajte z vpitjem!«

Potisnil je Tomaža na skale.

»Naš ujetnik bo dokazal, da Pirančani le niso takšne reve in se njihov največji junak ne boji vode!«

»In meduz!« je zapiskal ficek in spustil sluzaste nestvore pred skalo.

Tomaž ni čakal. Izvil se je iz mreže in se pognal v vodo, še preden so se meduze razpletle iz kupčka. Brizgnilo je na vse strani. Šumu je sledil krohot in Bojanovo naročilo:

»Povej tvojim, da jih jutri čakamo na solinah!«

Slišalo se je kot vojna napoved. Takoj nato se je razlegla pesem:

»Pirančani so glavni, plavajo kakor kamni ...«

Tomaž je zaplaval na drugo stran zaliva. Čeprav je premagoval jok, je čutil v ustih slan okus solz, ki se je mešal s priokusom morske vode.

»Pezdetje! Osem na enega! Boste že videli!«

Njegova grožnja je odplavala v prazno. Portorožani se niso več menili zanj; počasi so lezli na nasip, ostrim rumenim travam v objem ...

Nadležen razgovor

Bolj ko se je Tomaž bližal domači hiši, bolj ga je skrbelo, kaj bo rekla mama. Po pravici povedano, ga je od strahu stiskalo v grlu. Da bi skril svojo goloto pred pogledi radovednih meščanov, se je zavil v plakat. Na njem je bil narisan Portorož v noči. Iznad hotelov se je dvigal ognjemet pisanih zvezdic ...

Še predno je dosegel vrata stanovanja, je po stopnicah pribevskal Kaj. Kot nalašč se mu je začel dobrikati okrog nog.

»Nimam časa,« se je mudilo dečku, takrat pa sta po stopnicah pritekli Milena in Polona.

»Bejž, Kaj, bejž,« je še bolj opletal Tomaž.

Pa ni ušel nagajivi Milenini pripombi:

»Portoroška noč, hm, koliko ti pa plačajo?«

»Delaš reklamo, kaj?« se je zasmejala še Polona.

Tomaž ju je poslal k vragu. Butnil je v domačo kuhinjo, pa je prišel z dežja pod kap. Ko ga je mama zagledala, so se ji razsuli prospekti po mizi.

»Joj, kakšen pa si? A se zdaj pride?«

Tomaž jo je skušal zamotiti z veliko novico o odkritih tatovih školjk. Spoznala bo, da se je motila, ker je kar na slepo obtoževala starega Luka ...

»Mami, odkril sem, kdo krade školjke!«

»Zadnjič je bila majica vsa od fig, danes prideš pa brez hlač. Nag!«

»Res sem odkril. Portorožani so!«

»Nekaj sem te vprašala.«

Tomažu je šlo mamino zasliševanje na živce. Kar skremžil se je.

»Kot da so te hlače kaj važne! A me boš ti kdaj poslušala?«

Mama se ni dala motiti. Ostala je mirna. Celo zbodla ga je:

»Sem te že prevečkrat! Kaj vse si že obljubil!«

Pogovor je prekinilo zvonenje. Mama je bila prva pri vratih. Po glasovih je Tomaž prepoznal prijatelje. To bo hudič, si je mi-

slil, saj so prišli ob precej nepravem času. Mama bo imela gotovo na sporedu očitke o slabi družbi, ki da precej pripomore, da zamuja na kosilo in se nag klati okrog ...

»Kar noter naj pridejo,« je previdno zinil.

Samo da se bodo lepo obnašali! Pa so ga pošteno presenetili.

Eden od fickov je izročil mami šopek rož, da je bila v trenutku razorožena. Ostali so po prstih odtopotali v dnevno sobo. Počakali so, da je mama odhitela po opravkih, in že je Tomaž segel v vrč po ključ očetovega kabineta.

»Portorožani trobijo okrog, kako so te učili plavat, ti jim pa še delaš reklamo,« je rekel Dali.

Smehu je sledila Tomaževa pripomba:

»Bomo videli, kdo se bo jutri režal!«

V pričakovanju spopada

Pirančani so že navsezgodaj zasedli svoja mesta. Skriti za nasipom so pripravljali blatne kepe. Borut, Tomaž, Filip in Miha so čepeli za Vedijem in skupaj načrtovali potek borbe. Milena in Polona sta se umaknili v razvaline kamnite hiše, kjer sta vse pripravili za nudenje prve pomoči.

»Kje ste?« so zaslišali Bajska.

Borut je planil pokonci in potegnil debeluščka k sebi.

»Skloni se! Hočeš, da nas takoj opazijo?«

Bajsek je ubogal. Malo je manjkalo, da ni izpustil baterijske sirene iz rok.

Tomaž se je seveda spotaknil ob njegovo pridobitev.

»A ti jo je kupila teta Greti?«

»Ne, mamica.«

Tudi Filip je stegnil vrat. Vprašal je debeluščka, čemu bo sploh rabil sireno.

»Se boš tolkel z njo?«

»Divji zvok ima. Če jo sprožim, vsi popadate od groze.«

Seveda dečki niso verjeli.

»Daj, da slišimo,« je Dali kar gorel od radovednosti.

Tudi Davo je pozabil na izdelovanje blatnih izstrelkov. Umiril jih je šele Borutov odločni »Dajte mir«. Nagnal jih je na svoja mesta, Bajsku pa je naročil, naj drugič ne nosi igrač s seboj. Saj niso v otroškem vrtcu.

Tako so na sireno pozabili. Vrnila se je tišina, polna napetega pričakovanja. Od prvega do zadnjega so oprezali iz svojih skrivališč.

»Dolgo jih ni!« je Borut postajal nestrpen.

Sklonil se je k Vedijevim papirjem. Tudi Bajsek in Dali sta se po vseh štirih priplazila bliže in pazljivo sledila Tomaževemu prstu, ki je potoval po črtah in nekakšnih pikčastih oznakah.

»Samo tukaj lahko pridejo.«

»In kje smo mi?« je vprašal Dali.

Borut je pokazal na spodnji del načrta. Ficek se je čisto razvnel:

»Sem ta pikica jaz?«

»Mir!« je ukazal Borut.

Potem je odločil, da bodo izbrali prostovoljca. Šel bo na nasip, in ko bodo nanj navalili Portorožani, bodo še oni planili iz skrivališča.

»Za vabo, a ne?« je hitro razumel Dali.

Vseeno se ni javil. Zato pa so se Bajsku zasvetile oči. Kar samo mu je zletelo iz ust:

»Jaz se javim! Jaz!«

»Lepo od tebe,« ga je pohvalil Borut.

Naročil mu je, naj zleze na nasip in leže v ležalnik.

»Portorožani te morajo opaziti! Za ostalo ne skrbi. Je naše delo!«

Bajsek se je skobacal na noge. Šele zdaj je spoznal, da so se mu kljub odločnosti nekoliko tresla kolena.

»Kaj pa ambulanta?« je podelano vprašal.

Tomaža je zvil smeh. Zagrizel se je v spodnjo ustnico; Polona mu je nekoč rekla, da je to najboljše zdravilo proti nezaželjenemu smejanju. In res je pomagalo.

»Za vse je poskrbljeno. Šibaj!« je ukazal Borut.

Svetlolasec je solznih oči opazoval megleno in popačeno Bajskovo postavo, kako se je oddaljevala med travnimi bilkami. Z dlanjo si je potegnil po očeh; trepalnice so se mu zlepile, malo razločneje pa je le videl ...

Sekunde so se vlekle v nedogled. Vse je bilo zelo tiho. Še celo škržati niso zganjali takšnega hrupa kot ponavadi. Bojevniki so slišali samo Bajskove podrsavajoče korake.

Strah

Bolj ko se je debelušček oddaljeval, bolj negotov je postajal njegov korak. Prav prekleto tesno mu je bilo pri srcu. Motila ga je nenavadna tišina, saj je vedel, da je le zatišje pred neurjem. Kar čutil je, kako ga je spremljalo budno Raulovo oko.

Prišel je do ležalnika, ki je zasedal ves prostor na nasipu. Še zmerom se ni nič zgodilo. Ozrl se je. Le kako mu bo lahko Borut pomagal? Predno bo s svojimi pri njem, ga bodo Portorožani že zmleli. Že je videl Raulovo pest pred obrazom. Raul je divjak. Vsi njegovi so divjaki. Kri se mu bo pocedila iz nosu. Toda to bo šele prvi udarec. Kdaj bo padel drugi, tretji?

Spustil se je v stol. Po golih nogah ga je pobožalo toplo blago. Pa ni občutil dotika. Želel si je samo, da bi Portorožani pridrli čimprej in končali s tem mučenjem. Podrgnil se je po nosu. Bil je moker. Navsezadnje res kri! Kri po vsem obrazu! Raulova pest. Raulov krvoločni pogled! Raulovi beli, lesketajoči se zobje ...

Zakaj se sploh gredo bitko? Konec z vojnami! Konec!

Poškilil je v dlan. Prsti so bili mokri od smrklja. Torej ni bila kri! Vzdih olajšanja.

Iz žepa je potegnil robec in se obrisal. Tudi naočnike si je

snel, da je laže očistil stekla. Nenadoma pa se je ustrašil, da bi ga utegnili Portorožani napasti prav zdaj, ko ni imel naočnikov in je bilo vse okrog njega megleno. Zato si jih je nataknil na nos in se hitro ozrl.

Še zmerom nikjer nikogar. Le čemu se Portorožani še niso prikazali? Čutili so, kako tesno mu je pri srcu, pa so uživali in ga cvrli na peklenskem ognju. Norčevali so se iz njegove zbeganosti, zato se je moral zbrati! Zbrati pa se je konec koncev moral tudi zato, ker so ga opazovali Pirančani. In Milena. Ja, predvsem ona. Že zaradi nje se bo hrabro spopadel z nasprotnikom. Vzravnano bo stopil prednje in mahal bo, dokler ne bo udaril Borut. Ja, beng beng bo tolkel okrog sebe s pestjo ...

Junaštvo pa takšno

»Pa recite, če ta debeluhar ni trapast!« se je zarežal Bojan.

»Ja, prav posran je videti. Najbrž je vaba,« je pritrdil Raul.

»Le kje so drugi?« se je čudil Dario.

Bojanov obraz je okrasil nagajiv nasmešek:

»Kmalu bomo izvedeli!«

Dariu je ukazal, naj se premaže z blatom. Fant je brez besed ubogal, in ko je bil že ves črn, mu je ficek s piskajočim glasom potisnil v roko prazno zračnico kolesa — nekoliko nenavadno, a učinkovito orožje.

»Pobijte piranskega psa!« je zakričal in planil na nasip.

Bajsku je zledenela kri v žilah. Samo toliko moči je imel, da je iztisnil iz sebe:

»Jaz nisem Pirančan. Iz Ljubljane sem! Ljubljančan!«

Pa mu trapasti izgovor ni pomagal. Samo še nekaj metrov ga je ločevalo od malega divjaka. Razločno je videl njegov zmagoviti pogled, režeča se usta in vihtečo zračnico. Goli nogi sta preskakovali jame, travne bilke, kamne ...

Zdaj je Bajsek pomislil na sireno. Pritisnil je na sprožilec,

da se je razlegel zvok, ki je paral ušesa. Daria je od strahu spodneslo. Zložil se je po tleh, vendar pa debelušček ni opazil njegovega padca. Tudi ni slavil zmage, saj se je medtem od strahu obrnil in na vrat na nos stekel k svojim ...

Začetek bitke

Ko se je Bajsku zazdelo, da je že na varnem, je vzkliknil:

»Zakaj mi niste prišli pomagat?«

»Tistega fanta bi sam lahko ugnal. Nesel bi ga v morje. Zdaj so pa videli, kam si tekel. Izdal si naše položaje,« je bil Borut nejevoljen.

»A takšne tetke, ki bi ti kupila korajžo, pa nimaš?« se je zarežal še Tomaž.

Bajsek je samo pripomnil, da niso vsi rojeni za gibanje in vpitje. Nekaj je tudi takšnih, ki znajo bolje delati z glavo. Zaradi približevajoče se vojne vihre dečki niso doumeli pomena njegovih besed, zato jo je debelušček odnesel v ambulanto brez fock.

»V napad!« je zatulil Raul.

»Dol s Portorožani!« je odgovoril Borut.

Bojevniki so planili na nasip. Tekli so drug proti drugemu. Raul je zagnal ležalnik s poti, Tomaž pa je izprožil roki. Objel je nasprotnika, da sta se zakotalila po bregu; tako je napravil prostor Filipu, ki je trčil ob Bojana. Med vpitjem so se njihova gola telesa spoprijela v živ klobčič. Tu in tam je kdo zastokal ali celo zajokal, dokler ni nekaj Pirančanov steklo v plitko vodo. Ugotovili so, da je pretepanje v blatu veliko zanimivejše, zato so se kmalu vsi preselili za hišo.

Bajsek se je medtem spustil na veliko napihnjeno zračnico, ki je služila namesto ambulantnega ležišča. Med stokanjem je pokazal na zaliti nogi.

»Zadeli so me!«

Upal je, da se bo zasmilil Mileni. Veliko prijazneje ga je gledala kot Polona.

»Kje te boli?«

»Noga. Leva noga nad kolenom.«

Milena se je sklonila k njemu. Tudi kuža Kaj je radovedno pristopil bliže.

»To je prav nenavadna praska,« je resno spregovorila deklica. »Polona, daj mi antiseptik!«

Po pravici povedano, se ji je zdelo čudno, da je deček stokal zaradi ene same praske. Že res, da je bil bolj mevžaste sorte, pa vseeno! Nežno, a odločno, je pritiskala po mišici, da je Bajska oblila kurja polt. Bal se je, da bo punca prehitro končala s pregledom, zato je ponovno zajavkal. Še kamnu bi se zasmilil.

»Polona, obliž!«

Hitro je dobila zahtevano, čeprav se je pomočnica kar skremžila ob pogledu na »ranjenca«; zdelo se ji je, da Milena pretirano razvaja debeluščka ...

Takoj ko je bila rana zalepljena in obvezana, si je junak zaželel okrepčilo.

»Polona, daj sok za ranjenca!«

Zdaj je bila punca že pošteno jezna.

»Daj, daj, raje naj gre iskat kakšne palice za bergle!«

Bajsek se je skremžil. Hotel je protestirati, pa je Milena našla rešitev, pri kateri je ostal volk sit in koza cela. Izročila mu je sadni sok za popotnico ...

Tako se je debelušček lažjega srca podal na iskanje palic. Pot po sončni pripeki si je lepšal s srkanjem po slamici. Ker pa je tekočine v vrečki kmalu začelo zmanjkovati, je spuščal skozi slamico čudne glasove.

»Rekla je palice za bergle,« je za trenutek obstal.

Stvar bi bila čisto enostavna, ko bi se bojevali v Seči. Tam so gozdiček in vrtovi z latami v ograji, tu sredi solin pa razen nekakšnih zelenih rastlinic, ki so poganjale iz posušenega blata, ni opazil niti grma. Vseeno ni obupal. Nasprotno! Potrudil se bo, da bo našel kar najboljši palici. Tako si bo pri dekletih pridobil več

veljave! Zavil je proti morju, saj je upal, da so valovi nanesli uporabne kose lesa ...

Med vzpodbudnimi načrti je zaslišal hrumenje motorja. Ko bi se v bližini vila cesta, sploh ne bi bil pozoren nanj, tako pa se je zastrmel v zajeten šop školjk, ki je z ropotom vred izginjal za nasipom. Po pravici povedano, se mu je zdelo, da sanja. Pomel si je oči in ko jih je znova odprl, školjk ni bilo več. Tudi ropot motorja je potihnil. Pomislil je na vročino, ki mu je priklicala privide in prisluhe, takrat pa je iz morja prilezel fant v potapljaški obleki. Zanj se sploh ni zmenil, ampak je s plavutkami odracal za nasip, kamor so izginile tudi školjke. Bajsku ni bilo težko ugotoviti, da so vse poti vodile k šotorom motoristov ...

Častno premirje

O svilenih deških laseh in o gladki, zagoreli koži ni bilo sledu; zdelo se je, da so mulci postali blatne prikazni z drugega planeta, ki zdaj tulijo in se premetavajo po črnem blatu. Med seboj se sploh niso več poznali, le Dariu se je zazdelo, da ga je hotel Bojan potopiti.

»Ne mene! Jaz sem vaš,« je zakričal.

Zaradi utrujenosti niso več udrihali s silovitostjo, ampak so postali njihovi zamahi počasnejši, netočni in manj boleči.

»Nehajte!« je ves zadihan zavpil Bajsek.

Pritekel je z veliko novico, tu pa sploh niso imeli posluha zanj. Zaman je tekal okrog blatnih teles, dokler ni našel nekaj, kar je pripadalo Tomažu. S pogledom je zdrsel po njegovi nogi in res se je na drugi strani Raula kremžil in sopihal svetlolasec.

»Zmotil si se, Tomaž! Niso Portorožani kradli školjk!«

Tomaž je nehal opletati z rokama. Novica ga je presenetila, čeprav mu ni šlo v glavo, da bi bil Bajsek sposoben še za kaj drugega, kot sedeti v senci in jesti tortice.

Zavpil je, kje ima dokaze, pa je Bajsek stekel v ambulanto po pomoč.

»Moramo jih spraviti narazen!« je zavpil puncama.

Milena se je takoj znašla. Pomolila mu je vedro mrzle vode in že v naslednjem trenutku jo je debelušček v enem samem zamahu pljusnil v razgreta telesa.

S svojim nepričakovanim posegom je povzročil pravi šok. V trenutku ni bilo nikomur več do boja. Pesti so se razklenile, udarci ustavili, grožnje potihnile. Samo Bojan je norel. Ves penast od jeze je kazal na debeluščka s praznim vedrom v povešenih rokah:

»Kaj pa dela tu ta gumpec? Zdaj sem ga res že sit!«

Ubogi Bajsek je samo poslušal. Vedro mu je lezlo iz rok. Navsezadnje bi se še podelal od strahu, ko ga ne bi rešil Borut.

»Fantje, premirje! Boris ima besedo!«

»Odkril sem, kdo krade školjke,« je začel Bajsek še zmerom nekoliko plašno.

»Povej že enkrat, kaj je s temi školjkami,« je postajal Bojan nestrpen.

Prav res ni prenašal mečkanja ...

»Ja, kdo zdaj krade?« tudi Filip ni vedel, pri čem je.

Bajsek je za trenutek pomolčal. Preletel je obraze, ki so strmeli vanj, in izstrelil:

»Školjke kradejo oni trije motoristi!«

Raul je zažvižgal.

»Fantje, to postaja zanimivo! Kje pa so?«

»Pokazal vam bom!« se je ponudil Bajsek; zdelo se mu je, da bo le tako pregnal nezaupljivost.

Počasi so se pobrali iz blata in kar zamazani odkorakali po nasipu.

»Motoristi, praviš?« je zamrmral Tomaž.

Potem je imel Vedi prav! Samo, kaj za vraga so mulci vlačili iz morja? Šel bi stavit, da so bile školjke!

Portorožani so se začeli spogledovati. Muzanje se je spreminjalo v smeh, smeh v krohot.

»Preluknjan gumijast čoln smo našli, ti si pa mislil, da so školjke!«

To je Dario izvrgel na tak način, da je svetlolasec kar slišal tisti »trap«, pa čeprav ni bil izgovorjen. Zaradi tega se ni razburil; veselje ob razkritju skrivnosti je bilo večje od skrbi za lastno čast!

Bajsek jih je popeljal za nasip, od koder se je lepo videlo skrite šotore.

»Niso ubogali Luke,« je šepnil Tomaž. »Kdaj jih je že nagnal!«

»Tole sem našel v pesku,« je debelušček potegnil izza pasu kos debele vrvi.

Svetlolasec si jo je ogledal s strokovnim pogledom.

»Od naveza školjk je. Dobro jo poznam.«

»In kaj bomo zdaj?« je vprašal Bojan.

»Ne bodo nam ušli. Skupaj jim bomo napovedali vojno.«

Fantje so bili takoj za to. Polne glave idej so imeli:

»Dokazat jim moramo krivdo!«

»Predlagam, da bi jih zasledovali!«

»Tetka pravi, da ni lepo ...«

»Združimo se! Samo tako bomo dovolj močni, da jih napodimo!«

Le Dario se ni veselil. Z nekakšno grenkobo v glasu je vprašal, ali se zdaj ne bodo več tepli.

»Tiho bodi, zdaj smo prijatelji!« ga je poučil Raul.

Na Borutov ukaz so se začeli bojevniki rokovati med seboj. Bajsku so zagorele oči. S svojim nepričakovanim odkritjem je ustavil bitko ter zbližal Pirančane in Portorožane, to pa je bilo tako zelo pomembno dejanje, da bi se o njem lahko razpisali vsaj v lokalnem časniku!

Vedi na delu

Tomaž je sedel za očkovo mizo. Bil je že mrak in samo s pomočjo svetlobe z Vedijevega ekrana je razločil tipke na tipkalnici.

»Kako bova dokazala, da so motoristi res tatovi?«

»ZASLEDOVANJE!«

»Še kaj drugega?«

Zazvonil je telefon v veži. Tomaž je prav grdo pogledal. Poslal je k vragu vse mamine znanke, saj se zaradi cingljanja ni mogel zbrati. Prisluhnil je, če bo mama sploh slišala, drugače se bo moral spraviti sam na noge, kar pa mu tisti trenutek res ni dišalo.

Že so se razlegli mamini koraki in takoj za njimi njen glas.

»Saj veš, da ni nič drugače ... ja ... Seveda te pogreša! Saj ga poznaš ... Poklicala ga bom!«

Po navdušenju v njenem glasu je sklepal, da je na drugi strani žice očka. Uboga ženska se je kar topila od sreče, da je njen ljubljeni našel čas za vrtenje telefonskih številk. Saj nič ne reče, očka je bil pameten in priden, priljubljen med kolegi, ni pa prav, da je odšel od doma. To je že stokrat povedal. Sebi, mami, Luki, tovarišici v šoli ... In če bo potrebno, bo še ponovil! In ponavljal bo, da nakup stanovanja v Ljubljani ne bo prinesel nobene rešitve. Namesto k njim na morje bo očka telefonaril na nov naslov in sporočal, da ga nekaj dni ne bo domov, ker mora službeno v nek tretji kraj ... Samo to je res, da so dnevi, ko sta šla z očkom skupaj na morje lovit ribe ali pa se samo prevažat, že zdavnaj minili. Kot da so umrli! Lahko se jih je spominjal, lahko je hrepenel za njimi, istočasno pa ugotavljal, koliko je zamudil, ker jih takrat ni znal tako užiti, kot bi jih užival zdaj, ko je vedel, da so že za njim. Hudo je, ker odrasli tega ne sprevidijo, čeprav bi to pričakoval od njih, saj se imajo za pametne. Prav zato je bil jezen na očeta in mu na kraj pameti ni padlo, da bi se odzval maminemu klicu, naj pride k telefonu.

»Tomaž, si gluh? Oči te čaka!«

»Ne morem, delam,« je odgovoril nasajeno.

Še hitreje je pritiskal po tipkovnici. Mamin glas je potihnil, zato pa so se odprla vrata v sobo. Mama ga je nagovorila z glasom, ki ni obetal nič dobrega.

»Tomaž, telefon!«

»Saj slišim!« se je počasi skobacal izza stola.

Zdrenjal se je mimo mame in precej nejevoljno pograbil slušalko. Istočasno je z drugo roko pritisnil na vilice in prekinil zvezo.

»Odložil je!«

»Vidiš, to je zato, ker si se tako obiral,« mu je očitala mama.

»Saj ni klical iz avtomata,« se je branil Tomaž. »Če mu je bilo res do pogovora, bi počakal pri telefonu.«

»Delo ima ...«

»Očetu se zmerom mudi!«

Mama je pristopila k njemu in ga skušala nežno pritisniti k sebi. Tomažu se je zazdelo, da nastopata v kakšnem osladnem filmu, zato je za korak odstopil in ji pokazal, da mu prav res ni do nežnosti. Tako naj se odrasli tolažijo med seboj!

»Zakaj si tak, Tomaž? Zakaj ne skušaš razumeti še koga drugega razen sebe?«

»Saj skušam,« je pretirano nedolžno spregovoril deček.

Pa je mama odkimala. Delala se je, kot da mu vidi v dušo.

»Samo nase misliš. Vseeno ti je, ker moram hoditi v službo, ko pa bi se veliko raje namakala v vodi! Obtožuješ očeta, ker ne živi z nama, pozabljaš pa na vsa njegova dobra dela. Koliko družin jé kruh po njegovi zaslugi, v zahvalo pa nima drugega kot nehvaležnega sina!«

»Ampak jaz bi rad, da bi bil moj oče čisto navaden človek. Čisto vsakdanji ...«

»Takšen torej, ki pade po kosilu na kavč s časopisom v roki in že po nekaj prebranih vrsticah zasmrči? Ki vstane šele proti večeru, da se lahko odmaje na kozarček piva in klepet s tovariši sotrpini?«

Mama je odkimavala; jasno mu je dala vedeti, da s takšnim možem ne bi shajala.

»K vragu pivo,« je sočno zaklel Tomaž. »Rad bi očeta, ki bi imel vsaj malo časa zame. Tako pa še takrat, kadar se pogovarjava, govori z menoj kot znanstvenik z butcem. Še z Vedijem se bolj človeško pogovarjava!«

»Razumem, Tomaž,« je rekla mama spravljiveje. »Ampak, si

ti sploh dal očku možnost, da bi se zbližala? Poglej, še k telefonu nočeš ...«

Zdaj je dal tudi Tomaž mami prav. Ampak čisto malo! Je že tako, da znajo odrasli zmerom zasukati pogovor, da izpadejo nedolžno čisti in lepi. Poleg tega ni hotel govoriti z očetom, dokler je bila mama zraven. Zanj sta z Vedijem izdelala čisto poseben program. Lotila sta se popravljanja besedila, takoj ko je mama izginila v kuhinjo.

»Važno je, da se prikaže v nekaj dneh. Dopisala bova, kako ga mama ne more več čakati, seveda pa mu tega ona ne more povedati ...«

»Sprejemam,« odgovori Vedi.

Po kratkotrajnem molku je črnina na ekranu izginila in izpisalo se je besedilo. Tomaž je zavrtel očetovo številko. Imel je srečo, saj je takoj prepoznal očetov glas.

»Halo! Zdravo, oči! Prosim, vključi službeni računalnik!«

Preslišal je očetovo vprašanje, kaj to pomeni; skrbelo ga je, da se mama ne bi vrnila in mu vsega pokvarila.

»Boš že videl. Zaenkrat ti ne morem povedati več. Adijo!«

Odložil je slušalko in ob rdeči lučki vključil Vedija. Zdaj je bila na računalniku vrsta, da se izkaže.

Iskanje dokazov

Tomaž in Filip sta se že zgodaj podala med prodajalce na tržnici. Obšla sta stojnice, na katerih so se lesketale ribe in drugi morski prebivalci. Školjk je bilo malo. Pravzaprav jih je imel en sam prodajalec, pa še te so bile podolgovate in rjave, ki s črnimi niso imele veliko skupnega. Tako možak sploh ni prišel v poštev za zasliševanje.

»Nata, jih bosta kupila?« ju je prijazno ogovoril.

Oba hkrati sta odkimala.

»Dam vama jih poceni. Mama bo vesela!«

Dečka sta še enkrat odkimala.

In ko je bil Tomaž prepričan, da sta na trgu izvedla akcijo v prazno, ga je Filip potegnil za vogal, od koder je prihajalo hrumenje motorja. Ob manjšem tovornjaku sta na kroskah čepela Stane in Vili. Neznanec, očitno šofer tovornjaka, jima je nekaj pripovedoval, Stane pa si je tlačil v žep listnico.

»Presneto, zdaj bi rabila fotoaparat,« je zašepetal Filip.

Tomaž si zaradi tega ni belil glave. Dovolj bo, da sta si zapomnila številko tovornjaka. Zanka okrog motoristov se je čedalje bolj zategovala, saj so bili na poizvedovanjih tudi ostali bojevniki. Tako je na primer Borut kukal v lonec restavracije Pri treh klobukih, Bojan pa je miril kuharico, ki je kar naprej ponavljala, da bo šla po upravnika.

»Nezaposleni v kuhinji nimajo kaj iskati!«

O školjkah pa nista izvlekla niti besede, saj je robo dobavljal nabavni, nabavnega pa seveda tisti trenutek ni bilo pri roki ...

Na obali so Dali, Davo in Dario izsledili skupino turistov, ki so se mastili s školjkami. Črne lupine so razpirali z noži, kapali vanje sok limone in vsebino posesali. Pri tem so pridno cmokali in se oblizovali. Veselje ob nenadnem odkritju sta jim pokvarili dve reči: prvič, turisti so govorili v tujem jeziku, in drugič, iz vode je prilezel eden izmed glasnih članov druščine z vrečko novo nabranih školjk. Nabiranje izven nasada pa seveda ni bilo prepovedano ...

Opoldne so se iskalci dokazov zbrali na solinah, kjer so glavno pozornost posvetili Kaju. Temu se je na vse pretege mudilo k šotorom motoristov in dečki so ga takoj proglasili za izvidniškega psa.

»Boljši je od vsakega policijskega,« je navdušeno rekla Milena.

Tomaž ni vedel, ali se punca norčuje ali misli resno. Po nekajdnevnem poznanstvu s Kajem bi šel stavit, da bi cucek z večjim uspehom nastopal s klovni v cirkusu, kot pa bi delal konkurenco Sherlocku Holmesu. Že po nekaj metrih je moral svoje mišljenje krepko popraviti v Kajevo korist. Kuža se je namreč z

vsem žarom psa izslednika vrgel med trsje, nametano nad slepim rokavom kanala.

»Nekaj je našel!« se je Raul zapodil k njemu. Takoj nato je zavpil: »Fantje, školjke!«

V vodi je ležal potopljen venec, očitno skrit in pripravljen za odvoz ...

Hitro po daljnogled

Čeprav se je Tomažu mudilo k Luki, se je zadržal v akvariju vsaj toliko časa kot ponavadi. Rad je postopal med steklenimi posodami, v katerih so se med kamni, travami, algami in koralami premikale jate najrazličnejših ribic. Zdelo se mu je, da je vstopil v njihov skrivnostni svet brez zadrževanja zraka v pljučih in razmišljanja, koliko časa lahko še ostane v njihovi družbi. Tu in tam je z dlanjo udaril po steklu. Večina ribic se za njegov obisk ni niti zmenila. Razživele bi se le, če bi odprl pokrov steklene posode in zaplaval mednje.

Med nemimi prijateljicami se je odločil, da bo najpametneje, če Luki ne zine niti besede o motoristih. Jutri jih bodo s fanti lepo zajeli v bitki in jih pripeljali v akvarij, kjer jim bo možakar sodil tako, kot bo mislil, da je najpametneje.

Ker je bil že star Lukov znanec, si je privoščil, česar si običajni obiskovalci akvarija niso upali; na koncu dvorane je vstopil v sobo, čeprav je na vratih pisalo, da je vstop dovoljen le zaposlenim v akvariju.

»Dober dan,« je pozdravil možakarja, ki se je ravno ubadal z mrežo. »Luka, mi posodiš daljnogled?«

»Boš spet tatove iskal?«

»Kar tako bi ga rabil ...«

»A kar tako?« je ponovil Luka in se s pomenljivim nasmeškom počohal po bradi.

Tomaža je obšel neprijeten občutek, da mu je Luka bral misli. Kar nekam razgaljenega se je počutil, dokler ni možakar segel po daljnogledu, obešenem na zidu, in mu ga pomolil pred nos.

Tomaž se je zahvalil, potem pa butnil iz hladnega akvarija v vroč dan.

Očetova vrnitev

Od celodnevnega tekanja za dokazi in pripravami na bitko je zvečer kar padel v posteljo. Zaspal je, preden je preštel do tri. Vseeno pa se je kmalu prebudil ob škripajočem odpiranju vrat.

Zaslišal je moški glas. Pripadal je očku, zato je brž planil iz postelje. Podričal se je do vrat, kjer je skrit v temi prisluhnil nenavadnemu pogovoru.

»Da, jaz sem! Saj si me poklicala!«

»Jaz?«

»Rekla si, da bi rada videla, da bi prišel ...«

»Jaz že ne.«

»... Da hrepeniš po meni!«

»Nikoli!«

»Dobil sem sporočilo ...«

»Kakšno sporočilo?«

»Da je čas, da skleneva premirje!«

»Premirje? ... Tako govori ... Pa ja ni ta mulc ...«

Ob maminem sumu je Tomaža odneslo v posteljo. Pokril se je čez glavo in se naredil, kot da je sredi najlepših sanj. Čeprav je mižal, je čutil stara dva, kako sta obstala ob njegovi postelji.

»Zbudila ga bom,« je zašepetala mama, pa jo je oče ustavil:

»Kar markiraj spanec! Se bomo že jutri zjutraj pogovorili!«

Potem sta odšla. V Tomaževi glavi so švigala vprašanja vsaj s tolikšno hitrostjo kot pri Vediju. Naj skoči pokonci in objame očeta? Pa oče po vsem tem to sploh zasluži? Če bi ga imel zares

rad, bi ga sam prebudil. Pograbil bi ga in ga pritisnil k sebi, tako pa ...

Naslonjen na komolca je gledal proti vratom. Hotel je dobro, onadva pa sta mu grozila ... Kot da je tako težko razumeti njegovo početje! Po licu mu je zdrsnila topla in slana solza. Ko bi ga videl Dario, bi se glasno zahihital. Zavpil bi, da mu spet pušča vodna napeljava ...

K vragu vsi skupaj!

Jutro brez sprememb

Tudi zjutraj ga ni nihče prebudil. Kot da ne obstaja! Odprl je oči in prisluhnil glasovom, ki so se valili iz kuhinje. Igral je radio, mama je nekaj pripovedovala, očka pa je očitno šumel s časopisom.

Skočil je iz postelje in smuknil v kopalke. Ker si je zapomnil očetovo grožnjo, je slabe vesti pritisnil na kljuko. Naletel je na natančno takšno sliko, kot jo je sestavil s pomočjo zvokov.

»Dobro jutro,« je voščil.

»O, dobro jutro,« je pogledal oče izza časopisa.

Prijazno, skoraj sladko se je smehljal.

»A smo spet prijatelji?« je ušlo Tomažu.

»A kdaj nismo bili?« ga je pomenljivo pogledala mama.

»No, če smo bili, sta pa res dobro skrivala ...«

Oče je preslišal opazko. Po pravici povedano, bi jo prej pričakoval od žene kot pa iz ust odraščajočega mulca. Kar malo ponosen je bil nanj in to je tudi pokazal s širokim nasmeškom in glasnim priznanjem:

»Moram reči, da si pravi mojster v programiranju!«

Tomažu je pohvala dobro dela. Še toliko bolj, ker je prišla namesto graje. V trenutku se je spomnil bitke, zato se mu je začelo muditi. Na zajtrk ni niti pomislil.

»Čakaj, čakaj, še eno presenečenje imava! Glavni podatek ti manjka!«

»Ja, čez noč sva se odločila,« je rekla še mama.

Ker je bilo presenečenje prijetno, vsaj tako je pisalo na njunih srečnih obrazih, je lahko še malo počakalo. Po vroči bitki si bo naravnost zaželel prijetnih reči.

»Čakajo me,« je samo zavpil v slovo in treščil z vrati. Slišal je mamo, kako ga je poklicala, in takoj zatem očeta:

»Pusti ga! Mu bova že povedala ...«

Pripravljanje pasti

Kljub temu, da sonce še ni pripekalo z vso močjo, so se Borutu in Raulu nabirale na čelu kapljice potu. Čepela sta na mostičku in žagala deske. Drobno žaganje jima je snežilo po nogah in ju neprijetno ščegetalo. Od časa do časa sta se podrgnila, nista pa odnehala z delom, dokler ni Borut šepnil:

»Pazi, da ne bo padel sam od sebe!«

Tomaž in Filip sta se z Vedijem utaborila za oknom porušene hišice. Imela sta dovolj časa, da sta se razgledala z daljnogledom; svetlolasec je pomislil celo na stara dva. Šlo mu je na smeh.

»Ti, moja dva sta se pobotala ... Obljubljata presenečenje. Čez noč ... Po mojem bo bratec!«

Filipa je zvilo:

»O, potem boš pa guga guga, pa cuc cuc!«

»No ja, saj še ni čisto gotovo,« se je zresnil Tomaž.

Bratca bi bil čisto vesel, pod pogojem seveda, da bi se rodil z dvanajstimi leti, ne pa kot črv, s katerim si prav res ne bi imel kaj pomagati in bi mu bil samo v nadlego.

Iz razmišljanja ga je premotil Bajskov klic. Prikorakal je po nasipu, ovešen s polaroidko, to je fotoaparatom za takojšnjo izdelavo posnetkov.

»Katera tetka ti jo je kupila?« je Tomaž pomignil proti dragoceni igrači.

Kot že nekajkrat v zadnjem času, se je Bajsek tudi zdaj zastrmel v nebo.

»Sem že pozabil!«

Nadaljnje norčevanje sta prekinili svetli točki v morju, nedaleč od nasada školjk.

»Dva sta v vodi. Potapljata se!« si je svetlolasec prislonil daljnogled k očem.

Na debeluščka je v trenutku pozabil.

»O tretjem zaenkrat ni podatkov!«

Zato pa je zagledal Bojana, Dalija in Davota. Motali so se okrog gumijastega čolna.

»Vse imam s seboj. Filme tudi!« se je Bajsek kar sam oglasil.

»Šel boš k Bojanu in slikal vse, kar ti bo pokazal,« mu je naročil Filip.

Bajsek je ubogljivo pokimal in stekel po nasipu. In če je kdo imel smolo, potem jo je imel on. Že po nekaj deset metrih ga je dobesedno zmanjkalo. Zvrnil se je v jamo, ki sta jo s trsjem prekrivali Milena in Polona.

»Štor!« je zavpila Polona.

Milena se je zasmejala:

»A je Boris?«

»Kdo pa drug!«

Razleglo se je hihitanje, dokler se debelušček s pomočjo deklet ni skobacal na prosto. Mileni in Poloni ni preostalo drugega, kot da sta ponovno začeli z delom.

Ves upehan je Bajsek priracal do gumijastega čolna; čoln je bil žalostno črne barve, le raznobarvne zaplate so ga poživljale in delale prijaznejšega.

»Fant, celo dopoldne smo ga flikali! Zdaj bo, upam, dober,« se je pohvalil Bojan.

Z Dalijem sta nameščala leseno desko na sedež. Bajsek ju je nekaj časa strokovnjaško opazoval, potem pa je ponesel iskalo

polaroidke k očesu in sprožil.

»Pa ne nas! Škoda filma! Tista cepca slikaj, ko bosta zunaj,« se je oglasil Aleks.

Prišel je ob istem trenutku kot Vili, le da sta se prikazala vsak s svojega konca nasipa. Ob pogledu na motorista je fante obšel strah.

»Kdo pa vas je klical sem?« je zarohnel Vili.

Aleks se je prvi znašel:

»Ja, bitte ... was wollen Sie?«

Vili je pokimal. Kar takoj je začel napenjati mišice in se zvijati v pozi body bilderja.

»Foto ... schnell, schnell!«

»Ja, sieher muskulatur — blic!« je še Bajsek izkoristil znanje nemškega jezika.

Postavil se je kot pravi fotograf, pomeril v Vilija in sprožil. Med tihim brenčanjem je začela lesti iz zareze slika.

»Kaže, da so postali dobri prijatelji!« se je namuznil Tomaž.

Filipa vsa stvar ni niti malo zabavala.

»Tri bomo težko zmazali. Upam, da se tvoj Vedi ni zmotil ...«

»Vedi se ne moti,« je bil Tomaž odločen.

Vseeno ne bi imel nič proti, ko bi bil kdo od odraslih zraven. Na primer njegov očka ali pa vsaj Luka.

Ni pa se mu niti sanjalo, da je stari Luka res čepel v svojem čolnu in skrivoma oprezal na soline ...

Akcija

Tako je pisalo na Vedijevem ekranu, ko je Tomaž odtipkal »začetek«. Na ekranu se je pojavila risba zaliva. Manjkal ni niti gumijasti čoln s skupinico bojevnikov. Ker pa je bil pogled skozi daljnogled še vedno zanimivejši od elektronske slike, se je svetlolasi deček še za nekaj časa naslonil na okensko polico. Lepo je videl Bojana, kako je visel čez rob čolna in z masko na nosu oprezal v

globino. Dali in Davo sta veslala z rokama. V zadnjem delu čolna se je sončil Bajsek s polaroidko v naročju. Čisto počasi so se bližali mestu, kjer so na površju brbotali srebrni zračni mehurčki.

»Ti je Vedi odtipkal povelja?« je vprašal Filip; zapletena naprava mu je občasno še zmerom povzročala manjše težave ...

Tomaž je spustil daljnogled in počepnil k elektronskemu prijatelju. Udarjal je po tipkah, toda namesto izračunov in napisa je izginila slika z ekrana. To ga je vrglo iz tira. Pograbil je daljnogled in poiskal čoln. Nič novega se ni zgodilo na njem, le Bojan je vpil fickoma, naj veslata bolj v levo.

»Nekaj je narobe,« je zamrmral Tomaž.

»A je crknil?«

»Vedi ne crkne,« je svetlolasec popravil prijatelja. »Baterije so se izpraznile. Kaj pa zdaj?«

Filip je pokazal na motorje, ki so se svetlikali na izsušenem polju; za ponovno oživitev Vedija je zadostoval priklop žice na akumulator enega izmed jeklenih konjev. Preklapljanja se je lotil kar Filip in pri tem pokazal presenetljive sposobnosti. Kljub Tomaževemu oziranju in priganjanju je v rekordno kratkem času ukazal:

»Priklopljen je! Startaj!«

Na monitor se je vrnila slika zaliva s školjkami.

»Dela! Bravo, Vedi!« sta v en glas skočila v zrak.

Gladina je vzvalovila. Najprej se je prikazal Mario, za njim še Stane z vrvjo za privez školjk. Šele med snemanjem mask sta ugotovila, da imata ob sebi priče.

»Kaj pa iščete tukaj?« se je razhudil Mario.

Pri tem je pljuval okrog sebe, ker mu je voda curljala z las.

»Pustita jih, tujci so!« je z nasipa zavpil Vili.

Bojan ni hotel ali pa ni znal izkoristiti priložnosti, ki mu jo je dal fant. Kar lepo po slovensko je zinil:

»To mi vas vprašujemo!«

»Vili, saj sploh niso tujci! Potegnili so te,« je zavpil Mario. Ob pogledu na fotoaparat v Bajskovih rokah je skoraj ponorel. Zlepa

ali zgrda je hotel v čoln.

»Nehaj! Vdaj se! Obkoljen si! Oba sta obkoljena!« je tulil Bojan in udarjal po rokah, ki so se kot lovke stegovale po gladki napeti gumi in iskale opore.

Bajsek je zavil fotoaparat v brisačo. Še sam je priskočil na pomoč Bojanu. Kapljice in kletvice so letele po zraku.

»Veslajta, klošarja!« sta v duetu tulila na ficka, čeprav sta garala z dvojno naglico.

K sreči so oživeli tudi bojevniki na kopnem. S kričanjem in poskakovanjem so zmedli motoriste. Vili se je zganil. Stekel je po nasipu, pa se je kmalu izkazalo, da je izbral napačno smer. Že po nekaj metrih ga je enostavno zmanjkalo; pogreznil se je v jamo, ki sta jo tako spretno zakrili Milena in Polona. Dva ficka sta iz skrivališča privlekla mrežo, ki jo je še pred dnevi občutil na sebi Tomaž. Prekrila sta odprtino, da se je Vili znašel v pravi kletki ...

Garanje malih veslačev je bilo še toliko napornejše, ker sta se Mario in Stane obešala na rob. Mariu je uspelo izvleči potapljaški nož. Samo enkrat je zamahnil po čolnu, da se je sonce zaiskrilo na srebrnem rezilu, in že je začel s piskajočim glasom uhajati zrak iz zareze.

»Mater, ta čoln nam ni usojen!« je zaklel Bojan.

Ohranil je mirno kri, zato pa se je Bajsek drl za tri. Molel je fotoaparat v zrak, da se ne bi zmočil. Mario bi se kaj hitro polastil fotografije — dokaznega gradiva z gojišča školjk, ko ne bi priplaval Dario.

»Hitro podaj!« je zaklical debeluščku.

S sličico je odkrevljal v plitkejšo vodo, kjer je štafeto prevzel Raul.

Bajsek vseeno ni odnehal s cviljenjem. Tulil je, kolikor so mu dopuščale glasilke. Še najrazumljivejši so bili kriki:

»Na pomoč! Help! Hilfe!«

Trud ni bil zaman: fanta v vodi sta ga pustila pri miru. Zdaj, ko ni imel več slike, zanju ni bil več zanimiv. Napetost je popu-

ščala. Tudi na njegovem obrazu; začenjal se je celo smehljati.

Manj je bilo do smeha Tomažu. Čepel je na vseh štirih in divje tipkal. Po kratkotrajni pavzi je ekran preletel napis:

»PAZI NA DESNO KRILO! OKREPI OBROČ NA DESNI!«

»Kaj hoče?« ni razumel Filip.

»Motorista prihajata iz vode ... Organiziraj obrambo!«

»Razumem!« je vzkliknil Filip in se pognal po izsušenem blatu, da se je kadilo za njim.

Tomaž je ostal zopet sam z Vedijem. Po monitorju so se podile figure sem in tja.

»To dobro vem! Zmaga lovcev, poraz tatov ali zmaga lovcev, beg uspel, kar ni nič drugega kot poraz lovcev in zmaga tatov ...«

Med samogovorom je pridno tipkal. V svoji zagnanosti sploh ni opazil Maria in Staneta, kako sta spremenila smer, da bi se rešila zasledovalcev. Ubirala sta jo naravnost k motorjem.

Vpitje se je pomešalo s kriki galebov. Tomaža se je polotila panika.

»Vedi, povej, kaj zdaj!«

»PREMALO PODATKOV!«

Tomažu je šlo na jok od samega besa. Stanetov motor je že zahrumel. Zaradi prevelike hitrosti je fant izgubil oblast nad njim. Po pravem slalomu je z zadnjim kolesom povozil Vedijevo tipkalnico, da se je razlegel iz računalnika žalosten pisk:

»TI ... SAM ... REŠITEV ...«

Tomaž ni verjel svojim očem. Ves pretresen je dvignil Vedijeve ostanke. Začel jih je stresati, objemati in klicati:

»Vedi! Vedi! Moj Vedi!«

Ostale bojevnike je za kratek čas zapustila žalost ob glasnem štrbunku. Vedeli so, da je Stane zapeljal na most, s katerega sta Borut in Raul odžagala deske ...

Mario je ob spoznanju, kaj se je dogodilo prijatelju, obrnil motor, pri tem pa je moral mimo Tomaža. Svetlolasec je to izkoristil. Spustil je Vedija in se v žalosti in jezi pognal vanj. Bil je

za spoznanje prekratek. Mario se mu je ognil, pri tem pa je padajočega dečka zadel s kolenom v glavo. Počilo je, vsaj tako je slišal Tomaž, in že se mu je zameglilo pred očmi. Zadnje, kar je videl, je bil Luka, ki se je vzel vrag vedi od kod; v divjem besu je potegnil Maria z motorja, da sta se oba povaljala po tleh ...

Lažji pretres možganov

Nobene bolečine ni čutil Tomaž. Zdelo se mu je, da se prebuja iz dolgega sna. Bilo je tako kot vsako jutro, samo da se je dan zdaj nagibal v popoldne, on pa ni ležal doma, pač pa v beli sobi, na beli postelji, pokrit z belo rjuho ... Od vse beline mu je skoraj jemalo vid. In tako je preteklo kar nekaj minut, preden je zagledal ob nogah starega Luko. Sedel je čisto na robu postelje, da ga ne bi motil, in se smehljal toplo in prijateljsko.

»No, si se prebudil, ti veliki detektiv?«

Tomaž je pokimal.

Zaslišal je Bajska, Filipa in Mileno. Dvignil je glavo. Hvaležno se je nasmehnil prijateljem, ki niso pozabili nanj.

»Buška je že skoraj izginila! Samo da se je vse srečno končalo,« se je smehljal Luka.

»Kaj pa Vedi?« je Tomaž pomislil na računalnik.

»Saj te čaka na solinah.«

Filipove besede bi ga pomirile, ko se ne bi oglasil Bajsek:

»Razbit ...«

Tomaž se je zamislil. Močno zamislil. In kar iznenada se mu je v spomin povrnila slika starega Luke, kako je stresel mladega fanta z motorja.

»Za motoriste sem že našel delo, da bodo odslužili kazen. Pa veš, kje? ... V akvariju!«

Tomaž je še zmerom mislil na elektronskega prijatelja.

»Ne vem, kaj bo rekel oče ...«

»Pomiril se je. Z mamo sta ti prinesla fige. Zdaj pa se lepo pogovorite!«

Pobožal je Tomaža, se nasmehnil in odšel iz sobe. Deček je dolgo časa gledal za njim. Gotovo je on pregovoril očeta, da se ga ni polotila prevelika jeza. Dober je ta starec ... Glasovi prijateljev so šli mimo njega:

»Najprej smo ...«

»Čakaj, bom jaz povedal!«

»Ne, najprej smo pretepli ...«

»Takoj ko si javil, da ...«

»Zatrli smo jih in to na znanstveni osnovi!«

Zavedel se je šele Poloninega pogleda, polnega sočutja.

»Si pa vseeno revček!«

K sreči mu je prizanesla s svojim Mažijem!

Bajsku, ki se je že nekaj časa pripravljal na izpoved, se je zazdelo, da je zdaj napočil pravi trenutek:

»Jaz sem bil tudi že v bolnici! Zaradi astme!«

Začel je igrati napad. Tako se je vživel, da so se njegovega hropenja, sopenja in dušenja prestrašili vsi po vrsti in je moral odnehati, drugače bi ga še nabunkali.

»Samo zdaj sem že zdrav,« je pomirljivo zaključil svojo izpoved.

»Jaz tudi,« je pripomnil Tomaž.

Filip je takoj izkoristil njegovo priznanje.

»Potem lahko kar pripravimo zabavo v čast naše zmage!«

»Ja, fešto!« so oživeli ficki.

»Party, party?« je spraševal Aleks.

Začeli so noreti po sobi. Plesali so in se objemali. Na koncu so vrteli Tomaževo posteljo z bolnikom vred. Ni čudno, da se je na vratih prikazala sestra.

»Kaj vam je? Ste znoreli? Če pride zdravnik, se bo jezil!«

V odgovor je zalajal Kaj. Ženskica v belem se ga je kar pošteno prestrašila. Kljub strahu je spravila skupaj presenetljivo dosti glasu:

»Saj živali sploh nimajo vstopa! Že tako sem zamižala na

eno oko. Hitro ven!«

Bojevniki so le počasi izpolnili njeno željo. Najdlje je ob Tomaževi postelji ostala Milena.

»Ti, ta nova, glej, da boš sigurno prišla!« ji je naročil svetlolasec.

Deklica se je vzpodbudno nasmehnila:

»Bom, Tomaž Zavesa!«

To bo zabava!

Priprave nanjo so bile v polnem razmahu. Polona in Dario sta okraševala razvaline s pisanimi trakovi in raznobarvnimi balončki, Milena je barvala potopljeno barko za prevoz soli. Kaj ji je pri tem nagajal; odnesel je čopič, toda kdo bi se ob takšnem dnevu jezil nanj! Najtežje breme sta si naložila Borut in Dali. Na portoroškem letališču sta prevzela vlogo nosačev prtljage. Teh tako in tako sploh ni bilo, zato sta imela dela, kolikor sta hotela. Elegantno oblečena dama je pokazala na kovček in potovalko. Borut, ki je imel seveda glavno besedo, je izbral zase manjšo potovalko, velikanski kovček pa je prepustil drobnemu Daliju. S porednim nasmeškom je čakal, kako se bo ficek pretegnil. Vendar pa ga je smeh minil, saj je poba z nenavadno lahkoto ponesel tovor za damo. Še sam je pograbil za ročaja potovalke. Skoraj bi ga pobralo! Vrag vedi, kaj je imela ženska v torbi! Moral je biti sam svinec. Napel je vse sile, stisnil zobe, stekel z bremenom nekaj korakov in zopet počival. Zdelo se mu je, da si bo pred taksijem lahko stoje zavezal superge. Ko bi vnaprej vedel, da se bo tako nasamaril, bi raje pomagal Bojanu, Raulu in fickom, ki so na solinah grabili sol. Ali pa bi odšel s Filipom v zakristijo, polno zaplenjenih žog. Zdaj, ko župnika ni bilo »doma«, je Filip podajal žoge Bajsku, ta pa jih je izročal nadebudnim žogobrcarjem in zanje pobiral odškodnino v obliki kovancev in bankovcev manjše vrednosti ...

Z zasluženim denarjem so si nakupili delikates, da se je lahko Veliki s pomočniki lotil pripravljanja obloženih kruhkov. Seveda niso pozabili niti na cockto in sadne sokove. Eden od fickov, ki je doma izpraznil hladilnik, je prinesel cigaro in steklenico piva.

Tudi Tomaž ni lenaril. Komaj je sestra v belem odnesla pete, je srajco vrgel na posteljo. Kot Pink panter se je ves stisnjen splazil ob zidu do stopnišča in od tam v nižje nadstropje. Sklonil se je in se upognjen z veliko sreče izognil pogledu receptorja. Le nihanje vrat je izdajalo, da se je nekdo skrivoma podal v prostost. Hlad hodnikov je zamenjal s toploto poletnega dne. Bilo mu je tako lepo, da bi najraje zavriskal.

Veselje na solinah

Rajanje se je začelo s počastitvijo Vedija. Položili so ga v nekdanji dimnik. Ozadje so prebarvali z nebesno modro barvo in nanj narisali zlate zvezdice in luno. Filip, ki je splezal po lestvi, je podal venček belih rožic Mileni. S posebno slovesnim zamahom jih je položila na Vedija, deček pa je razgrnil list papirja in kar na lestvi začel brati slavnostni govor:

»Zbrali smo se, da počastimo našega Vedija, ki je vse svoje kratko življenje nesebično razdajal moči in znanje za nas. Za požrtvovalno sodelovanje pri ustvarjanju teoretičnega in praktičnega temelja znanja iz bojevanja mu podeljujemo častni venec belega cvetja za zasluge. Podpisani člani združenja piranskih in portoroških borcev za pravičnost ...«

Samo Polona je vsem skupaj kazala hrbet. Hlipala je, pa ne zaradi Vedija; vzrok solzam je bila sreča, ker se Tomažu ni zgodilo nič hudega.

»Ga imaš tako rada?« je zašepetala Milena.

Deklica mokrih oči je najprej pokimala, potem pa hitro odkimala:

»Saj vem, da je tvoj fant!«

Reserve

»Trapa, Tomaž je vendar zaljubljen v Vedija. Sama si to rekla!«

»Saj! Samo zdaj nima več Vedija!«

Še glasneje je zahlipala.

»Nehaj, če ne, bom še jaz začela,« se je Milena nasmehnila; s šalo je skušala pregnati žalost.

Raul je poklical Tomaža:

»Ker si glavni, ti podarim to cigaro. S Kube je!«

Vsa dišeča in rjava je bila, s pisano nalepko ob strani. Svetlolasec je cigaro posvaljkal med prsti. V usta jo je vtaknil kot izkušen strokovnjak. Raul mu je pridržal gorečo vžigalico. Globoko je vdihnil. Sprva ni čutil ničesar, potem pa je pekoči dim dobesedno napolnil njegovo notranjost in ga prisilil h kašlju. Dalija je kar zvilo od smeha.

»Daj še njemu! Takoj ga bo minilo,« je rekel Raul.

Tomaž ga je rade volje ubogal; zdaj so vsi napeto čakali, kaj se bo zgodilo s fickom. Poba je važno ponesel cigaro k ustom in globoko vdihnil. Namesto kašlja se mu je začelo kaditi iz obeh ušes. To je sprožilo pravi plaz smeha in občudovanja. Vendar pa je občudovanje trajalo le toliko časa, dokler ficek ni prebledel in ves bled stekel bruhat ...

Aleks je na ves glas navil kasetofon. Glasba je najprej podžgala Tomaža. Kar dobro je obvladal break dance. Svojo spretnost je pokazal na okrašenih ostankih barke. Fantje so pozabili na neumnosti. S ploskanjem so spodbujali svetlolasca, ki se je obnašal, kot bi dobil krila. Na vrhuncu je preskočil kajuto in dal prostor Mileni. Tudi ona ni bila od muh. Še nekajkrat sta se izmenjala, potem pa so zaplesali tudi ostali bojevniki. Aleks je vpil, da je vse skupaj super, Tomaž pa je izrabil splošno rajanje za umik za hišo. Seveda je povabil Mileno s seboj. Nič nista govorila, samo za roko jo je prijel. Začutil je njene gibke prste, kako so ob dotiku trznili, niso pa se umaknili. To mu je dalo novega poleta.

Objel jo je okrog rame in pritisnil k sebi. Obraz je imela tako velik, oči tako temne ...

Iskal je njene ustnice.

Hotela je nekaj reči, pa ji je besede ustavil v ustih. Celo večnost je trajalo, in ni videl ničesar drugega kot njeno uho, pramen las in delček zagorelega obraza. Počasi se je vse meglilo. Zaprl je oči. Punca, za katero je gotovo kar norelo fantov, je postajala njegova. Prijatelja bosta za vse čase, in gorje tistemu, ki mu bo hodil v zelje. Ja, že sto let je čakal na takšen trenutek. Da bi se prepričal, če je vse res, je še enkrat odprl oči. Zlato sonce je prevleklo plitko morje na njivi solin z zlato barvo. Po pravici povedano, ni vedel, ali sanja ali je res. Sicer pa k vragu resničnost! Samo da bi trajalo večno ...

Presenečenje

Tomaž je skoraj letel po ulici. Zdelo se mu je, da ima krila in se tal niti ne dotika. Vse je bilo tako lepo, vse je dišalo, vse je igralo, vse je pelo in se mu priklanjalo. Na tla ga je postavil šele tovornjak pred pragom domače hiše. Ni mu bilo težko uganiti, da gre za selitvenik. Luka je ravno vlekel njegovo dvokolo pod cerado.

»O, a si prišel pomagat?« ga je prijazno ogovoril starec.

Tomaž se sploh ni odzval na dobrodošlico. Priskočil je k tovornjaku in pograbil kolo.

»Nikamor ne grem! Ne!«

»Počakaj, Tomaž,« se je oglasil oče.

Z veliko preprogo na ramah se je s težavo prerinil iz vеže.

»Saj sem ti hotel povedati, pa nisi poslušal!«

»Ne moreta kar tako!«

Jeza se je izmenjavala z žalostjo. Pognal se je v temo hodnika. Za seboj je slišal očetov glas:

»Saj gremo šele jutri ...«

Tolažba za bogove!

Butnil je v stanovanje. Namesto prijaznega pohištva, na katerega je bil vajen že od rojstva, je naletel na prazne stene, kar-

tonske škatle ... Stara dva sta bila prava mojstra, da sta v nekaj urah vse njihovo življenje zložila v škatle in škatlice, zaboje, pakete in vreče.

Pogledal je v kuhinjo, kjer si je mama dajala opravka s cvetličnimi lončki. Ko jih je videl vse na kupu, se je začudil njihovemu številu.

»O, a si prišel? Kje je pa očka?«

Tomaž ni odgovoril. Pričakoval je očitke na račun izostanka od doma, pa nesreče na solinah ... Potem je pomislil, da je bila mama samo zato tako mirna, ker se je z mislijo že preselila v novo stanovanje. Vse, kar se je še pred nekaj urami zgodilo dobrega ali slabega v obmorskem mestecu, je pri njej že veljalo za preteklost ...

Butnil je v svojo sobo. Na stropu je brlela gola, osamljena žarnica. Na pol raztrgan plakat formule ena je visel s stene. Sredi pošastno dolgočasnega parketa je samevala železna postelja. Posteljnino in jogi so že odnesli ...

Tako je odraslima uspelo podreti vse, kar je zgradil v svojem kratkem življenju. Malo mar jima je bilo zanj. Ampak on jima bo pokazal. Umrl bo! Hotel je umreti. Vrgel se je na posteljo, potem pa začel hlastati za zrakom. Ponavljal je Bajskovo predstavo iz bolnišnice.

Zaslišal je očetove korake. Pristopil je k njemu in ga ves zaskrbljen potresel.

»Tomaž! Tomaž! Kaj je narobe?«

On pa se je dušil naprej. Skozi priprte veke je spremljal očeta, kako je pohitel k vratom. Poklical je mamo. S cvetličnim lončkom v roki se je skoraj sesedla, ko ju je zagledala. Prijela se je za usta in komaj slišno dahnila:

»Kaj sta pa imela, za božjo voljo? Si ga udaril?«

»Jaz pa udaril? To je zato, ker ga nikoli nisem!«

Zdaj se je še mama sklonila nadenj. Potihoma je čestital njeni pravilno postavljeni diagnozi:

»Saj to je astma.«

»Po Cirilo grem,« se je odločil očka. »Najbrž ni dežurna.«

Ko bi bila vsaj! Pravo zdravnico bo težko preslepil! Še Luka, ki je vstopil v sobo, ga je tako čudno gledal.

»Astmatiki morajo kar največ časa preživeti ob morju. Ljubljana zanje ne pride v poštev zaradi megle, strupenih plinov in vlage ...«

Tomaž ni vedel, ali mu je starec poskušal pomagati ali pa je odkril potegavščino in se norčeval iz nje. K sreči je bila mama tako zmedena, da ni vedela, kam je meril s svojim ugotavljanjem.

Pa tudi ni bilo posebnega časa, saj je prihitela Cirila s stetoskopom v roki. Potipala je Tomaževo čelo. Le površno je prisluhnila mamini žalosti:

»Zakaj ne morem biti srečna? Pa toliko sem se veselila selitve! Vsi smo se je veselili!«

»Kaj posebno hudega ne bo. Pustite naju sama,« je rekla zdravnica in prisedla na posteljo, da se je žica pošteno vdala.

Kljub mižanju je Tomaž začutil njen vrtajoči pogled. Zdelo se mu je, da je ženska vedela vse.

»No, fant moj, kako se bova pogovorila? Poznam nekoga, ki je oponašal jecljavca. Lepega dne je zares začel jecljati!«

Tomaž je odprl oči. Pozabil je na igro. Namesto ostrih besed ga je Cirila prijazno pohvalila:

»Vedela sem, da si bister fant!«

»Ampak jaz nočem v Ljubljano!« je trmasto vzkliknil.

Cirila ga je pobožala po laseh:

»Lepo vstani, medtem se bom pogovorila s tvojimi. Velja?«

Vzravnala se je, vrgla Tomažu mikico in odšla k vratom. Komaj jih je za seboj zaprla, je deček že počepnil h ključavnici in napel ušesa.

»Kaj bo zdaj z Ljubljano?« je še naprej skrbelo mamo.

Oče jo je zavrnil, naj ne bo panična.

»Bilo je to, na kar sem takoj pomislila,« je resno rekla Cirila.

Vsi so prisluhnili.

»Ni tako hudo ...«

»Astma je astma,« se mama ni obvladala.

»Ja, kadar je astma,« je bila zdravnica dvoumna.

Očka je prvi zaslutil, kam je ciljala.

»Misliš ...«

Cirila ga je prijela za roko; starejša je bila od njega, poleg tega pa so si bili sosedje in stari prijatelji.

»Lepo se pogovori z njim! S silo ne boš ničesar dosegel. Dolgo te ni bilo ... V teh letih težko odpuščajo!«

Potem je pristopila k mami, ki je brez besed še zmerom stiskala v roki cvetlični lonček. Vzela ji ga je in odložila na kartonsko škatlo:

»Oprosti, ampak če bi njemu posvetila pol toliko skrbi, ne bi bilo zdaj težav!«

Mamo je kar vrglo. Obtožba jo je prizadela.

»Saj ga imam rada! Je kaj rekel?«

Vsa užaljena je planila k sobnim vratom. Odrinila jih je, potem pa presenečena obstala:

»Ni ga!«

Odprto okno v praznem prostoru je kot oko zrlo v novo spoznanje.

Osamljenost

Tomaž se je zavlekel na balkon Poloninega stanovanja. Na kamniti ograji se je počutil varnega. Tu ga ne bo nihče iskal. Pobožal je hrapavi kamen, topel od celodnevne pripeke. Nekaj tujcev se je še kopalo, čeprav je sončna krogla zdrsnila v morje. Sem ter tja so do njega priplavali klici otrok, ki so se podili po obali. Njihovo vpitje se je mešalo z govorom televizijskega napovedovalca in popularno popevko, ki jo je po vsej verjetnosti navijala Milena na kasetofonu. Od tu zgoraj punce sicer ni videl, zato pa je imel naravnost prekrasen pogled v kuhinjo Bajskove tetke Agate. Ko bi vzel zalet in se odgnal z roba terase, bi pristal za

mizo prav ob Bajsku, ki je za pogrnjeno mizo nestrpno čakal, kdaj ga bo tetka postregla.

Čisto razločno se mu je začela oglašati lakota. Pomislil je na mamo. Kljub razdejanju ob selitvi je gotovo pripravila kaj za pod zob. Ali pa sta se za zadnji dan mislila z očetom podati na Portoroško noč? Seveda sta ga nameravala vzeti s seboj ... Zdaj domov ni mogel. Sam se je obsodil na izgnanstvo. Tako bo še nekaj časa čepel nad piranskimi strehami in opazoval vijoličasti zaliv.

Znova mu je zakrulilo in okrog želodca je začutil krč.

Za nameček je zavohal dim, kot bi nekdo preveč zapekel palačinke. Saj res, palačinke s čokolado in sladko smetano so naravnost božanske. Ali pa palačinke z orehi in vinsko omako, no, pa tudi palačinke samo z marmelado, sladkorjem ali benkom ... Ja, tudi takšne brez vsega bi mu teknile ...

Za njegovim hrbtom so se odprla vrata. Polona je z zamahovanjem kuhinjske brisače podila dim iz prostora. Šele ko se je upehala, je solznih oči uzrla Tomaža.

»Kaj pa ti, Maži?« se je skoraj stopila od prijaznosti.

Tomaž je zavil z očmi; vendar pa je bil za palačinko pripravljen požreti tudi mažije.

»A se skrivaš? Saj si lahko tukaj. Mojih tako ni doma!«

Tomaž je skomizgnil z rameni.

»Palačinke pečem. Boš eno?«

Na to vprašanje je čakal Tomaž. Pokimal je, potem pa zlezel z zidu in stopil za deklico v kuhinjo. Pograbil je prvo, ki mu je prišla pod roko. Še vso toplo in krhko je ponesel v usta. Nekaj koščkov marelične marmelade mu je spolzelo po bradi. Požvižgal se je tudi na pogled deklice, ki je ves lepljiv plezal po njem in se smehljal od sreče, dokler se ni vanj vselila senca.

»Si se z Mileno skregal, da si prišel k meni?«

»Pusti me na miru ... Saj grem,« je odvrnil s polnimi usti.

Prav res mu ni bilo do babjih čenč. Ozrl se je za požirkom hladnega mleka, takrat pa je na hodniku nekaj zaropotalo:

»Če je kdo od mojih, me ni,« je cviknil Tomaž.

Umaknil se je na teraso, kjer je skrit za vrati prisluškoval, kateri nebodigatreba je strašil poštene ljudi pri večerji ...

Zaslišal je Mileno, ki je izpustila pravi plaz besed:

»A veš, da je Tomaž pobegnil? Baje je imel napad astme. Tvoja mama je bila pri njem. Potem sem pa na stopnicah slišala, da ga ni več v sobi, da je izginil ...«

Preden je prišla Polona do besede, je zalajal Kaj v prijateljičinem naročju. Postal je tako nemiren, da je Milena stopila na teraso. Skoraj trčila je v Tomaža.

»A tako!« je pihnila.

»Kaj tako?« je gorela v Tomaževih očeh sama nedolžnost.

»Vsaj povedal bi lahko, kam greš. Pri tebi so pa vsi panični!«

»Sami so krivi,« se je našobil Tomaž.

»Na tvojem mestu bi šla lepo domov.«

»Koza! Pa nisi na mojem mestu.«

»A jaz da sem koza?« se je bila Milena pripravljena skregati.

»Nič te ne briga, kaj delam!«

»Tvojim bom povedala, kje si!«

»Ojoj, misliš, da se bojim? Še vesel sem, da lahko grem. Komaj sem čakal na Ljubljano. Misliš, da vas nisem že sit? In ne bodi tako vsiljiva! Do tu gor te imam, pa ne samo tebe! Vseh! Razumeš?!«

Milena je samo gledala; jeza se je umikala žalostnemu spoznanju o neizbežnem slovesu.

»Če ti je res vseeno ...« je utihnila sredi stavka.

Fant ji ni ponudil roke. Ni ji prišel naproti, pač pa se je zavihtel čez ograjo. Kot veverica gibko se je spustil na tla. Zdaj ga dekleti nista več videli, če sta še tako stegovali vratove.

»Joj, kaj bo pa zdaj, Maži?« je zastokala Polona.

Tomaž se je požvižgal na njeno skrb. Zavil je na obalo, kjer so bile zvezdice, ki so šibale med oblake, še lepše kot s Polonine terase. Njihovemu svetlikanju se je pridružil blisk. Tam nad morjem je preparal nebo in grozil, da bo z dežjem pokvaril Portoroško noč, njemu pa otežil prenočevanje na prostem.

Narodna in univerzitetna knjižnica LJUBLJANA

Bolj ko se je bližal hotelom, več avtomobilov je stalo ob pločnikih. Miličnik je delal red, saj promet po mestecu zaradi praznovanja ni bil dovoljen. Tudi pešcev je bilo toliko, da je moral hočeš nočeš upočasniti korak. S stegovanjem vratu je ugotovil, da so na silno dolgi mizi rezali torto, ki je slovela kot najdaljša na svetu. Tisti, ki so plačali, so pristopali k slaščičarjem s krožniki in priborom v roki. On pa ni imel pri sebi niti prebite pare. Sploh je bil v mikici in kopalkah pa z žalostnim izrazom na obrazu videti usmiljenja vreden med veseljaki v svili in brokatu.

Od vsega veselja bi si lahko privoščil le brezplačno poslušanje nekega zabavnega ansambla. Nihče ga ni podil izpred odra, vendar pa se je sam odločil in pobegnil iz glasne, vesele, razposajene in potratne Portoroške noči.

Poiskal je bližnjico na soline. Sredi nasipa je začutil prvo deževno kapljo. Velika in težka ga je zadela v zapestje. Kmalu je začutil še eno na rami. Potem so kaplje začele klestiti po trsju in blatu; v plitki vodi so zarisovale kroge. Ulilo se je. Tudi bliskalo se je čedalje bliže. K sreči je planil v razvaline hišice, še preden mu je voda curljala z las. Vseeno ga je mrazilo. Splezal je k oknu, kjer sta še nedolgo tega s Filipom oprezala na bojišče. Skozi razbito steklo je začutil jug. V trenutku je razburkal morje. Belo peno tam daleč je zaznal tudi v temi. Kar predstavljal si je razburjenje po portoroških ulicah. Če še niso pojedli torte, se bo biskvitno testo razmočilo, da še golobom ne bo teknilo. In kako se je moralo damam muditi pod nadstreške! Prav res škoda, da ni bil v središču dogajanja! Postal bi boljše volje, pa še tako dolgčas mu ne bi bilo. Blisk, ki je iz oblakov planil v morje in povlekel za seboj oglušujoč grom, ga je skoraj oslepil. Moral je zamižati, da se je spet privadil na temo. Raje se je umaknil v kot, kamor ga kapljice niso dosegle. Ves srečen je otipal vrečevino. Spustil se je nanjo in si jo omotal okrog golih nog. Tako se je lahko vsaj malo zaščitil pred nočnim hladom.

Čeprav so bila tla trda, je upal, da bo hitro zaspal. Zjutraj bo zopet posijalo sonce. Saj je moralo posijati! Po vsakem dežju po-

sije. Pogrel se bo in v zlati svetlobi tudi njegove težave ne bodo videti tako črne ...

Nov dan — dan slovesa

Res se je sončni žarek plazil po tleh. Pritipal se je skozi luknjo v strehi in pobožal spečega dečka po obrazu. Ležal je ves zvit, z golimi koleni pod brado; v takšen neudoben položaj ga je spravil mraz, ki je bil ob sončnem vzhodu najmočnejši.

V zlati žarek je čisto iznenada privohal Kaj. Smrček je ponesel tik k Tomaževemu licu. Začel ga je lizati in lizal ga je, dokler ni deček odprl oči. Prav debelo ga je pogledal, potem pa izpod vrečevine izprožil roko in pobožal kosmatinčka.

»Ti moj Kaj,« se je čisto raznežil.

Ko pa je zaslišal Milenin klic »Tomaž!«, se je dokončno prebudil. Kar planil je k priprtim vratom in jih s treskom zaloputnil.

»Sama sem, nikogar ni z menoj,« je vsa zadihana šepnila deklica.

Tomažu je bilo tisti trenutek prav vseeno, ali je sama ali ne. Več ko dovolj je bilo že to, da ga je sploh našla; beg od doma je začutil kot nekakšen osebni poraz in zaradi tega ni maral prič! Še najmanj pa Milene!

Z vso težo se je prislonil k vratom, da je punca zapihala skozi nos:

»Ti naravnost uživaš, če spravljaš ljudi v skrbi!«

Ne, ni užival! Ljudje so ga sami silili. Sklenil je, da ji bo to tudi povedal. Odrinil je vrata in stopil na plano.

»To, da grem z veseljem proč, sem si samo izmislil. Nočem, da bi se komu smilil.«

Zastrmel se je v tla. Takšnega izpovedovanja ni bil vajen, zato so mu šle besede bolj težko iz ust. Ko pa jih je že izgovoril, bi raje videl, da bi ostal lepo tiho. Ni maral, da bi ga punca imela za mevžo.

101

Pa se Milena ni ponorčevala iz njega. Ostala je resna in zamišljena. Brez besed sta se napotila na potopljeno barko. Pisanih trakcev ni še nihče potrgal. Bili so razkuštrani in pomečkani. Zato pa so se na sončni pripeki stalili in spraznili balončki. Da, niti eden ni bil več cel!

Sedla sta na leseno palubo, še vso hladno, in bingljala z nogami v prazno. Od nekod se je prikazal Kaj in deklica je prav njemu namenila prve besede po molku.

»Kaj! ... No, Kaj, Kaj!«

»Reče se: prosim,« se je Tomaž spomnil njunega prvega srečanja.

»A misliš Kaj prosim?« se deklica ni zmedla.

Prvikrat so besede zvenele navihano, razigrano, zdaj pa se nista mogla izogniti otožnosti.

»To bo odslej najin zaliv. Tako bo kot v filmu. Kadar bova pomislila na zaliv, bova skupaj ...«

»Drugega nama ne preostane. Proti vetru ne morem scati,« je dodal Tomaž resnico.

Ko sta najmanj pričakovala, je na nasipu pred njima zrasel Tomažev oče. Čisto pri miru je stal in ju gledal.

»Zdaj pa še ta! To bo hudič,« je zagodrnjal deček.

»Jaz sem mu povedala, da si po vsej verjetnosti na solinah!«

»Ti se pa res znaš zadržati!«

»Oprosti, Tomaž, skrbelo ga je. Pravico ima do tega. Tvoj oče je!«

Tomaž je odkimal. Razlaga mu ni ugajala.

»Si pa tudi ena špeckahla!«

»Prvič, Milena ni kahla in tudi špeca ne,« se je oglasil oče.

Spustil se je k njima na kamenje. Sploh ni bil videti jezen zaradi nočnega potepanja. Tudi o računalniku ni rekel ne bev ne mev. Samo prijazno ga je vprašal, če misli vse življenje ostati na solinah.

»Če bi se le dalo,« je po pravici odgovoril deček.

Potem je vsem trem zmanjkalo besed. Pravzaprav je Milena

začutila, da je med sinom in očetom še veliko neizgovorjenega, zato je poklicala kužka:

»Kaj, pridi, greva se igrat!«

Tudi Tomaž se je spravil na noge. Približal se je očetu in oba hkrati sta odprla usta.

»Tomaž ...«

»Oči ...«

Spogledala sta se in se nasmehnila.

»Govori!« je dal oče prednost sinu.

»Odrasli ste tako zakomplicirani ...«

»Tudi ti odraščaš ... Dobiš mene, zgubiš morje.«

»In ti dobiš mene in izgubiš Vedija,« se je nasmehnil Tomaž.

Govorila sta med vrsticami. Zakopala sta bojno sekiro brez nepotrebnih obljub in opravičevanja. Škoda samo, da očka ni bil bolj jasen. Lahko bi mu rekel, da jih bo drugič dobil, če bo tako bežal. Ali pa ... Nič pametnega mu ni padlo na misel. Kljub temu, da sta si bila z očetom blizu kot že dolgo ne, in kljub soncu na nebu se je čutil ujetega ...

Vsem veliko sreče

Čeprav je velika večina domačinov tičala po službah ali pa se je med zasluženim počitkom namakala v morju in so med hišami hitele le gospodinje in turisti, je domača ulica živela s polnim utripom. Okrog avta so se drenjali Tomaževi prijatelji. Seveda ni manjkal niti Kaj. Govorili so drug čez drugega. Tomaž je večidel samo odkimaval in prikimaval. Do besede skoraj ni prišel.

»Fant si frajer!«

»Jaz bi šel tudi!«

»Govori, kar hočeš, ampak potihem se veseliš selitve.«

»Dobil boš nove prijatelje, na nas pa pozabil ...«

»Boš prišel na počitnice?«

»Pozimi boš lahko spal pri nas. Sem že z mamo govorila.«

Plaz besed je prekinil očka. Pristopil je z Lukovim daljnogledom.

»Tole, Tomaž, dolguješ Luki!«

Pomignil je proti kamnitemu odru sredi trga. Ob njem je stal možakar z veliko školjko v rokah; svetlikala se je kot biser.

»No, zamenjajva!« je rekel možakar.

Vzel je daljnogled, presenečenemu dečku pa izročil zaklad.

»Veliko sreče ti želim! Kadar se ti bo stožilo po morju, jo podrži ob ušesu. Kamorkoli boš šel, povsod boš nosil morje s seboj. Njega ti ne morejo vzeti!«

Deček jo je takoj prislonil k ušesu. S svojo dobroto ga je starec čisto raznežil. Spominjal se je namreč tistih dni, ko je še čisto majhen pritiskal k ušesom školjke in se čudil šumenju v njih ...

S tihim šumom so priplavale Lukove besede:

»In čestitam ti, ker si izsledil tatove. Prišli so se poslovit!«

Res so pribrenčali na ulico vsi trije motoristi. Le da so čelade in frajerska oblačila zamenjali s praznimi vedri, krpami in metlami.

»No, le hitro!« jih je nagnal Luka.

Samo mimogrede so pomahali Tomažu, zato pa ga je Luka stisnil k sebi, da je začutil na licu njegove trde ščetine.

»Ostani tak, kot si,« je rekel, potem pa se je začelo tudi njemu muditi.

Le kakšen naj ostane, je pomislil Tomaž. Saj ni bil nič posebnega. Vseeno pa se mu je zdelo, da je Luka lepo povedal. Seveda to o školjki in šumenju morja ...

Pristopil je k mami, ki je imela polna usta dela s Cirilo. Polonina mamica je stokala, kako bo izgubila svojo najljubšo prijateljico. Vseeno ji je želela kar največ sreče v novem okolju. Mama je solznih oči odgovarjala, da jo bo pogrešala kot nikogar drugega. Takoj ko bodo prišli v Ljubljano, ji bo telefonirala. Vsak dan se bosta pogovarjali. Prava reč, če bodo pacienti v čakalnici čakali malo dlje na pregled ...

Zato pa očka ni več čakal. Med pripombo, da bo sonce iz ure v uro bolj grelo, je obrnil ključek pod volanom. Motor je za-

hrumel. Prav počasi so speljali z mesta. Cirila je še kar naprej stiskala mami roko, in Tomažu se je zdelo, da bo morala vsak hip začeti teči ...

Še en objem, leteči poljub vsem in očka je pritisnil na plin. Živžav se je spremenil v huronsko vpitje. Raul, Dario, Borut, Polona in ficki so nekaj časa tekli po ulici. Samo Milena je ostala na hišnem pragu. Čisto malo je dvignila roko v slovo.

Tomaž je vzdihnil. Peklo ga je v grlu, vendar je imel solze v portoroški noči že za seboj. Za njim je ostalo neurje z vsemi slovesi vred. Tudi Vedi je spal na polici kamnite hišice ...

Res, on se ni pretvarjal tako kot mama, ki je že na obalni cesti izvlekla iz torbice ogledalce in ličilo. Vsa žalost, izkazana Cirili med poslavljanjem, je izginila v pačenju pri popravljanju črte na ustnicah. Ja, pri mami sploh ni bilo prave žalosti, pač pa samo igra.

Ponesel je školjko k ušesu.

»Šumenje, katerega slišiš, povzroča kroženje zraka po cevkah. Nekatere školjke, k njim spada tudi tvoja Lambisa truncata truncata, imajo posebne komore ...«

Oče je že spet predaval. Tomaž pa je raje poslušal šum. Luka je lepše povedal. Školjka je s seboj nosila morje, morje, ki mu ga ni mogel nihče vzeti. In naenkrat ni več slišal samo šumenja, pač pa butanje valov, kričanje galebov in vpitje prijateljev. Še posebej je izstopal Filipov glas.

Odprl je oči in na prazni plaži zagledal svojega prijatelja s senčniki v rokah.

»Ustavi! Stoj!« je skoraj zavpil in udaril očeta po rami.

Ta je čisto avtomatično pohodil zavoro. Vrglo jih je naprej. Mama si je pomazala obraz z ličilom, da je spominjala na preganjano Indijanko. Tomaž je brez obotavljanja odprl vrata in se pognal na prosto. Ucvrl jo je naravnost na kopališče, kjer je skrbno pograbljena mivka čakala na dopoldanske kopalce. Pomahal je Filipu in se ozrl samo toliko, da je videl očeta, kako teče po pločniku na drugi strani ograje. Revež je bil čisto iz sebe. Najbrž se je

bal, da ima fant spet kaj za bregom. Tako lepo je bilo že vse skupaj, da je zvenelo neresnično ...

Dolg lesen pomol se je zajedal globoko v plavino morja. Prav na konec je tekel Tomaž. Deske so škripale pod njegovimi stopali. Pravzaprav je slišal samo svoj topot in šele čez čas se je oglasil očetov. In ko je na koncu ves zadihan obstal, je vedel, da je ujet. Ampak saj ni bežal! Očetu je samo želel pokazati, naj enkrat za vselej vsaj doma odloži podobo znanstvenika. Naj se vsaj enkrat pogovori z njim, kot se spodobi! Kaj ga brigajo cevčice v školjki, važno je, da se iz školjke oglaša morje. Ali je očka sploh kdaj slišal za pravljice? Se je sploh kdaj igral z vrstniki? Se je kdaj kopal kar v obleki?

»Tomaž, počakaj!« ga je hotel oče zagrabiti za ramo.

Takrat se je deček zasmejal in se na hrbet pognal s pomola. Veselo je pljusknilo. Za hip je postalo vse modro okrog njega, potem pa je izplaval in si pomel oči. K vragu hlače, ki so se ga oprijele kot mrzel oklep! Tudi čevlji so postali zoprno težki. Vseeno pa je z lahkoto ostal na površju.

»Skoči, če znaš!« je zavpil očetu.

Pogled mu je govoril: Stari, če sem že zamenjal morje s teboj, se tudi ti malo žrtvuj in enkrat samkrat naredi neumnost v življenju!

In oče ga je razumel. Sezul si je čevlje in se v elegantnem skoku pognal za njim.

»Oblečen je, ha, ha, ha,« se je zasmejal Tomaž na vsa usta.

Zaplaval je k očetu in potem sta se tunkala kot že dolgo ne. Nalašč sta pozabila na mamo, ki je obstala na koncu pomola in gledala huje od nevihte. Prav res ni vedela, kaj je obsedlo njena moška. Pograbila je rešilni pas, namenjen neplavalcem, in jima ga zagnala. Šele potem je sprevidela svoje trapasto obnašanje. Še sama se je začela smejati.

Smejal se je tudi Filip. Kar zvijalo ga je in pri tem je izpustil oba senčnika v mivko.

Tomaž bi najraje zavpil »Ej, klošarji, tako ful prima ni bilo že od Rimljanov! Požrem tudi slovo od morja!«, pa mu je prišla voda v usta. Prava reč, če je malo pljuval in kašljal. Smeh je bil po joku še bolj zveneč in razposajen …

V Matjaževi knjižnici so doslej izšle naslednje knjige:

Sandi Sitar:
Mala vojna poštevanka
Vida Brest:
Orehovo leto
Milan Šega:
Zgode in nezgode kraljevskega dvora
Branka Jurca:
V pasti
Janez Vipotnik:
Zgodbe o Diku
Ivan Ferlež:
Siva druščina
Tomo Rebolj:
Goldenbruk in Sanja
Anton Ingolič:
Udarna brigada
Leopold Suhodolčan:
Mornar na kolesu
Karel Grabeljšek:
Najmlajši partizan
Ivo Zorman:
Trnulje
Karel Grabeljšek:
Moja partizanska oprema
Cvetko Zagorski:
Zimska zgodba
Borut Pečar:
Čas brez pravljic
Branko Žužek:
O lisici deklici
Kristina Brenkova:
Dobri sovražnikov pes
Fran Roš:
Tinca brez mezinca
Janez Vipotnik:
Strah
Neža Maurer:
Čukec
Ivan Ribič:
Kala
Meta Rainer:
Fičfirič
Janez Vipotnik:
Petrova druščina
Marija Vogelnikova:
Veliki človek
Karel Grabeljšek:
Prijatelja
Nada Kraigher:
Aleš se potepa
Andrej Pagon-Ogarev:
Kava in polenta
Janez Vipotnik:
Dikove nezgode
Boris A. Novak:
Prebesedimo besede
Milan Dekleva:
Pesmi za lačne sanjavce
Kristina Brenkova:
Partizanka Katarina
Sandi Sitar:
Pozor! Televizor gori!
Slavko Pregl:
Bojni zapiski mestnega mulca
Janez Vipotnik:
Tilen
Vladimir Nazor:
Veli Jože
Kristina Brenkova:
Partizanska bolničarka
Meta Rainer:
Mihaha
Niko Grafenauer:
Stara Ljubljana
Boris A. Novak:
Domišljija je povsod doma
Ivan Potrč:
Pravljice o Vanču
Samo Simčič:
Pravljica o dedku Mrazu
Karel Leskovec:
Moj Aro
Andrej Brvar:
Domača naloga
Pavle Zidar:
Dražba sanj
Vitan Mal:
Poletje v školjki
Cvetko Zagorski:
Moj prvi Prvi maj
Janez Vipotnik:
Zgodbe o Izotu
Slavko Pregl:
Smrka in njegovi

Zbirka: **Matjaževa knjižnica**
Urednik: **Brane Grabeljšek**

VITAN MAL
POLETJE V ŠKOLJKI

Po istoimenskem scenariju Vitana Mala in Tuga Štiglica, ki je nastal po literarni predlogi IME MI JE TOMAŽ V. Mala

Na osnovi fotografij Primoža Štupice in Vitana Mala ilustriral: **Ivan Marko**

Druga izdaja

Izdala in založila: **Partizanska knjiga**

Za TOZD Založba: **Meta Pipan**

Tisk in vezava: **Tiskarna Tone Tomšič**
Ljubljana, 1988

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA
COBISS ®
0000011 0695

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

383077